CTET L1 English L2 Sanskrit P1

Topic:- CDP_P1_CTET

1) ______ is an example of gross motor skills.

(1) Running

(2) Grasping

(3) Scribbling

(4) Squeezing

_______ स्थूल गत्यात्मक कौशल का उदाहरण है ।

(1) भागना

(2) पकड़ना

(3) आड़ी-तिरछी रेखाएँ खींचना

(4) निचोड़ना

[Question ID = 1][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q1]

1. 1 [Option ID = 1]
2. 2 [Option ID = 2]
3. 3 [Option ID = 3]
4. 4 [Option ID = 4]

2) Most children learn to hold a glass before they hold a pen. Which principle of development explains this specific direction of development ?

(1) Cephalo-Caudal Principle

(2) Proximo-Distal Principle

(3) Principle of Interaction

(4) Principle of Exclusion

अधिकतर बच्चे पेन पकड़ना सीखने से पहले गिलास पकड़ना सीख लेते हैं । विकास का कौन-सा सिद्धांत इस विशेष दिशा का वर्णन करता है ?

(1) शीर्षगामी सिद्धांत

(2) अधोगामी सिद्धांत

(3) पारस्परिकता/संपर्क का सिद्धांत

(4) बहिष्कार का सिद्धांत

[Question ID = 2][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q2]

1. 1 [Option ID = 5]
2. 2 [Option ID = 6]
3. 3 [Option ID = 7]
4. 4 [Option ID = 8]

3) Which of the following are primary agencies of socialisation for very young children ?

(1) Neighbourhood and Print media

(2) School and Law

(3) Social policy and Religion

(4) Family and Neighbourhood

बहुत छोटे बच्चों के लिए निम्न में से कौन-सी संस्थाएँ समाजीकरण की प्राथमिक संस्थाएँ हैं ?

(1) आस-पड़ोस और मुद्रक संचार

(2) विद्यालय और कानून

(3) सामाजिक नीति और धर्म

(4) परिवार और आस-पड़ोस

[Question ID = 3][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q3]

1. 1 [Option ID = 9]
2. 2 [Option ID = 10]
3. 3 [Option ID = 11]
4. 4 [Option ID = 12]

4) According to Jean Piaget's theory of cognitive development, at which stage can children think deductively ?

(1) Sensorimotor

(2) Pre-operational

(3) Concrete operational

(4) Formal operational

जीन पियाज़े के संज्ञानात्मक विकास सिद्धांत के अनुसार, बच्चे किस चरण में निगमनात्मक रूप से सोच सकते हैं ?

(1) संवेदी-गामक

(2) पूर्व-संक्रियात्मक

(3) मूर्त संक्रियात्मक

(4) औपचारिक संक्रियात्मक

[Question ID = 4][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q4]

1. 1 [Option ID = 13]
2. 2 [Option ID = 14]
3. 3 [Option ID = 15]
4. 4 [Option ID = 16]

5) Reena, a 5-year-old girl is shown two identical transparent glasses, both short and wide in shape. Both have exaclty same amount of milk in them. She agrees that the quantity is the same. However, when same milk from one glass was poured into a taller, narrower glass, she believes that taller glass has more milk than shorter glass. As per Jean Piaget's theory, this represents

(1) Difficulty in decentering

(2) Animism

(3) Semiotic function

(4) Hypothetical-deductive reasoning

पाँच वर्षीय रीना को दो पारदर्शी समरूप गिलास दिखाए गए, जो दोनों ही आकार में छोटे और चौड़े थे । दोनों में बराबर मात्रा में दूध डाला गया जिसे दिखाने पर रीना ने बराबर होने की सहमति जताई । फिर एक गिलास के दूध को किसी अन्य गिलास में डाला गया जो अपेक्षाकृत लम्बा और संकीर्ण था । अब रीना का मानना है कि लम्बे गिलास में छोटे गिलास की अपेक्षा दूध ज्यादा है । जीन पियाज़े के सिद्धांत के अनुसार यह क्या दर्शाता है ?

(1) विकेंद्रीकरण में कठिनाई

(2) जीववादी सोच

(3) लाक्षणिक प्रकार्य

(4) काल्पनिक-निगमनात्मक तर्क

[Question ID = 5][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q5]

1. 1 [Option ID = 17]
2. 2 [Option ID = 18]
3. 3 [Option ID = 19]
4. 4 [Option ID = 20]

6) Anu argues that 'only society not individuals can determine what is right'. As per Lawrence Kohlberg's moral development theory, which stage is represented in this example ?

(1) Obedience and Punishment orientation

(2) Good boy-good girl orientation

(3) Authority and social-order maintaining orientation

(4) Universal ethical principles orientation

अनु का तर्क है कि 'केवल समाज ही तय कर सकता है कि क्या सही है, व्यक्तिगत रूप नहीं' । लारेंस कोहलबर्ग के नैतिक विकास सिद्धांत के अनुसार यह उदाहरण किस चरण को दर्शाता है ?

(1) आज्ञापालन एवम् दण्ड अभिविन्यास

(2) अच्छा लड़का-अच्छी लड़की अभिविन्यास

(3) अधिकारिता एवम् सामाजिक-क्रम व्यवस्था अभिविन्यास

(4) सार्वभौमिक नैतिक सिद्धांत अभिविन्यास

[Question ID = 6][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q6]

1. 1 [Option ID = 21]
2. 2 [Option ID = 22]
3. 3 [Option ID = 23]
4. 4 [Option ID = 24]

7) As per Lev Vygotsky's ideas, which of the following is a correct way of scaffolding students' learning ?

(1) Conditioning the response by a stimulus.

(2) Giving rewards on correct answers.

(3) Providing prompts and cues when required.

(4) Telling answers directly without discussion.

लेव वायगोत्स्की के विचारों के अनुसार, निम्न में से विद्यार्थियों के अधिगम को पाड़ प्रदान करने का कौन-सा तरीका सही है ?

(1) उद्दीपन के द्वारा प्रतिक्रिया को अनुकूलित करना ।

(2) सही जवाबों के लिए पुरस्कार देना ।

(3) जरूरत पड़ने पर संकेत और इशारे देना ।

(4) बिना चर्चा के सीधा जवाब बता देना ।

[Question ID = 7][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q7]

1. 1 [Option ID = 25]
2. 2 [Option ID = 26]
3. 3 [Option ID = 27]
4. 4 [Option ID = 28]

8) Lev Vygotsky advocated for_________.

(1) extensive focus on rote memorisation

(2) collaborative learning

(3) exam-centric pedagogy

(4) standardised curriculum

लेव वायगोत्स्की ने निम्न में से किसे बढ़ावा दिया ?

(1) कंठस्थ स्मरण पर अत्यधिक जोर

(2) सहयोगात्मक अधिगम

(3) परीक्षा-केन्द्रित शिक्षाशास्त्र

(4) मानकीकृत पाठ्यक्रम

[Question ID = 8][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q8]

1. 1 [Option ID = 29]
2. 2 [Option ID = 30]
3. 3 [Option ID = 31]
4. 4 [Option ID = 32]

9) In a progressive classroom, learners are viewed as __________.

(1) passive recepient of knowledge

(2) active participant in knowledge construction

(3) capable of learning only by lecture method

(4) incapable of processing information independently

एक प्रगतिशील कक्षा में, अधिगमकर्ताओं को किस तरह समझा जाता है ?

(1) ज्ञान के निष्क्रिय ग्रहणकर्ता के रूप में

(2) ज्ञान निर्माण में सक्रिय भागीदार के रूप में

(3) केवल व्याख्यान विधि से सीखने में सक्षम

(4) स्वतंत्र रूप से सूचना प्रसंस्करण में असक्षम

[Question ID = 9][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q9]

1. 1 [Option ID = 33]
2. 2 [Option ID = 34]
3. 3 [Option ID = 35]
4. 4 [Option ID = 36]

10) Rajni is really good at creating mental representation and transformation of seen objects. As per Howard Gardner's theory of multiple intelligence, what kind of intelligence is she exhibiting ?

(1) Linguistic

(2) Musical

(3) Spatial

(4) Interpersonal

रजनी देखी गई वस्तुओं के मानसिक चित्रण और परिवर्तन में बहुत कुशल है । हॉवर्ड गार्डनर के बहुबुद्धि सिद्धांत के अनुसार, वह किस प्रकार की बुद्धि दर्शाती है ?

(1) भाषायी

(2) संगीतीय

(3) स्थानिक

(4) अंतर्वैयक्तिक

[Question ID = 10][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q10]

1. 1 [Option ID = 37]
2. 2 [Option ID = 38]
3. 3 [Option ID = 39]
4. 4 [Option ID = 40]

11) Verbalisation of his own thoughts often helps James to find the solution of given problems. This statement suggests that :

(1) Language and cognition are not related.

(2) Biological maturation causes language development.

(3) Language facilitates cognition.

(4) Cognition gets delayed by interference of linguistic expression.

अपने विचारों का मौखिकीकरण जेम्स को दिए सवालों का जवाब ढूँढने में अकसर मदद करता है। यह कथन क्या सुझाता है ?

(1) भाषा और संज्ञान संबंधित नहीं हैं।

(2) जैविक परिपक्वता भाषा विकास के लिए जिम्मेवार है।

(3) भाषा संज्ञान को सुसाधित करती है।

(4) भाषाई अभिव्यक्ति के हस्तक्षेप से संज्ञान में देरी आ जाती है।

[Question ID = 11][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q11]

1. 1 [Option ID = 41]
2. 2 [Option ID = 42]
3. 3 [Option ID = 43]
4. 4 [Option ID = 44]

12) Gender is _______

(1) an identity shaped by society.

(2) predetermined since conception period.

(3) an innate biological quality.

(4) not influenced by socialisation agencies.

जेन्डर _________

(1) एक ऐसी अस्मिता है जो सामाजिक संरचनाओं द्वारा आकृति पाती है।

(2) गर्भधारण के समय से ही पूर्व-निर्धारित होता है।

(3) एक जन्मजात जैविक गुण है।

(4) समाजीकरण की संस्थाओं से प्रभावित नहीं होता है।

[Question ID = 12][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q12]

1. 1 [Option ID = 45]
2. 2 [Option ID = 46]
3. 3 [Option ID = 47]
4. 4 [Option ID = 48]

13) "Having a diverse curriculum with children from varied social, economic and cultural backgrounds enriches the learning experience of all students."
This statement is :

(1) correct, because children learn many skills from their peers.

(2) correct, because it makes the classroom more hierarchial.

(3) incorrect, because it leads to unnecessary competition.

(4) incorrect, because it can confuse the children and they may feel lost.

"विभिन्न सामाजिक, आर्थिक और सांस्कृतिक पृष्ठभूमि के बच्चों से युक्त कक्षा में विविध पाठ्यक्रम होने से सभी छात्रों के सीखने के अनुभव समृद्ध होते हैं।" यह कथन :

(1) सही है, क्योंकि बच्चे अपने साथियों से कई कौशल सीखते हैं।

(2) सही है, क्योंकि यह कक्षा को अधिक श्रेणीबद्ध बनाता है।

(3) गलत है, क्योंकि इससे अनावश्यक प्रतिस्पर्धा होती है।

(4) गलत है, क्योंकि यह बच्चों को भ्रमित कर सकता है और वे खोया हुआ महसूस कर सकते हैं।

[Question ID = 13][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q13]

1. 1 [Option ID = 49]
2. 2 [Option ID = 50]
3. 3 [Option ID = 51]
4. 4 [Option ID = 52]

14) Assessment for learning should be :

(1) Contextual

(2) Standardised

(3) Norm-referenced

(4) Teacher-oriented

'अधिगम के लिए' मूल्यांकन किस प्रकार का होना चाहिए ?

(1) संदर्भित

(2) मानकीकृत

(3) मानदंड-संदर्भित

(4) अध्यापक-अभिमुखी

[Question ID = 14][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q14]

1. 1 [Option ID = 53]
2. 2 [Option ID = 54]
3. 3 [Option ID = 55]
4. 4 [Option ID = 56]

15) Which of the following strategy of a teacher will promote creative thinking among students ?

(1) Giving long passages to rote memorise

(2) Encouraging convergent ways of representing a problem

(3) Rewarding functional fixedness

(4) Presenting problems that require search for innovative solutions

एक अध्यापिका द्वारा अपनाई गई कौन-सी युक्ति विद्यार्थियों में सृजनात्मक सोच को बढ़ावा देगी ?

(1) बड़े-बड़े गद्य कंठस्थ याद करने के लिए देना

(2) किसी समस्या को दर्शाने के अभिसारी तरीके को प्रोत्साहित करना

(3) प्रकार्यात्मक स्थिरता को पुरस्कृत करना

(4) ऐसी समस्याएँ प्रस्तुत करना जिनके लिए नवचारी समाधान खोजने की जरूरत हो

[Question ID = 15][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q15]

1. 1 [Option ID = 57]
2. 2 [Option ID = 58]
3. 3 [Option ID = 59]
4. 4 [Option ID = 60]

16) Successful inclusion of students belonging to disadvantaged groups requires _________.

(1) inflexible curriculum

(2) exam-centric pedagogy

(3) reasonable accommodations

(4) inaccessible infrastructure

वंचित वर्गों से संबंधित विद्यार्थियों के सफल समावेशन हेतु निम्न में से क्या जरूरी है ?

(1) अनम्य पाठ्यक्रम

(2) परीक्षा-केन्द्रित शिक्षाशास्त्र

(3) उचित समायोजन

(4) अगम्य/दुर्गम इमारती संरचना

[Question ID = 16][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q16]

1. 1 [Option ID = 61]
2. 2 [Option ID = 62]
3. 3 [Option ID = 63]
4. 4 [Option ID = 64]

17) Which of the following principle underlies the philosophy of inclusion ?

(1) Equity

(2) Equality

(3) Segregation

(4) Discrimination

निम्न में से किस सिद्धांत पर समावेशन की विचारधारा आधारित है ?

(1) समता

(2) समानता

(3) अलगाव

(4) पक्षपात

[Question ID = 17][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q17]
1. 1 [Option ID = 65]
2. 2 [Option ID = 66]
3. 3 [Option ID = 67]
4. 4 [Option ID = 68]

18) Students having Attention-Deficit-Hyperactivity Disorder typically tend to be :

(1) Highly organised.

(2) Very attentive.

(3) Patient while listening to long instructions.

(4) Restless.

अवधान-न्यूनता-अतिक्रियाशीलता विकार से जूझते विद्यार्थियों में निम्न में से कौन-सा अभिलक्षण अकसर पाया जाता है ?

(1) उच्च स्तरीय तौर से व्यवस्थित होना ।

(2) बहुत सचेत होना ।

(3) लंबे निर्देशों को सुनते समय धैर्यवान रहना ।

(4) आकुल होना ।

[Question ID = 18][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q18]
1. 1 [Option ID = 69]
2. 2 [Option ID = 70]
3. 3 [Option ID = 71]
4. 4 [Option ID = 72]

19) Students who are creative are likely to :

(1) take long time to understand task.

(2) come up with innovative original ideas.

(3) be behind their agemates in cognitive development.

(4) require higher efforts in learning content.

सृजनात्मक विद्यार्थी के बारे में निम्न में से क्या सही है ?

(1) वे कार्य को समझने में काफी समय लेते हैं ।

(2) वे नवीन और मूल विचार सुझाते हैं ।

(3) वे अपने सहपाठियों के मुकाबले संज्ञानात्मक विकास में पिछड़े होते हैं ।

(4) उन्हें विषय-वस्तु को समझने में काफी मेहनत लगती है ।

[Question ID = 19][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q19]

1. 1 [Option ID = 73]
2. 2 [Option ID = 74]
3. 3 [Option ID = 75]
4. 4 [Option ID = 76]

20) Austim causes challenges in several domains. Yet students with autism often have strength for ____________ which can be utilised by the teacher.

(1) retaining extensive factual information

(2) interpreting social situations correctly

(3) cognitive flexibility

(4) communicating their feelings clearly

स्वलीनता कई प्रकार के क्षेत्रों में चुनौती पैदा करती है । फिर भी स्वलीनता से जूझते विद्यार्थियों में निम्न में से कौन-सा सामर्थ्य होता है जिसका अध्यापिका सदुपयोग कर सकती है ?

(1) व्यापक तथ्यात्मक जानकारी का प्रतिधारण

(2) सामाजिक परिस्थितियों का सही विवेचन

(3) संज्ञानात्मक नम्यता

(4) अपनी भावनाओं का सटीक संप्रेषण

[Question ID = 20][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q20]

1. 1 [Option ID = 77]
2. 2 [Option ID = 78]
3. 3 [Option ID = 79]
4. 4 [Option ID = 80]

21) In order to enhance effective and meaningful learning for students, a teacher should emphasise on :

(1) rote memorisation of given information.

(2) increasing competitive spirit among students.

(3) conditioning of behaviour.

(4) relating content with real-life contexts.

विद्यार्थियों में प्रभावशाली एवम् अर्थपूर्ण अधिगम को बढ़ावा देने के लिए, एक अध्यापिका को किस पर बल देना चाहिए ?

(1) दी गई जानकारी को कंठस्थ स्मरण करने के लिए।

(2) विद्यार्थियों में प्रतिस्पर्धा की भावना को बढ़ाने के लिए।

(3) व्यवहार के अनुकूलन के लिए ।

(4) पाठ्यसामग्री को वास्तविक-जीवन संदर्भ से जोड़ने के लिए ।

[Question ID = 21][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q21]

1. 1 [Option ID = 81]
2. 2 [Option ID = 82]
3. 3 [Option ID = 83]
4. 4 [Option ID = 84]

22) Which of the following approach undermines students' ability ?

(1) Discovery learning

(2) Cooperative learning

(3) Intuitive guessing

(4) Passive imitation

निम्न में से कौन-सा उपागम विद्यार्थियों के ज्ञान अर्जन की योग्यता को कमत्तर आँकता है ?

(1) खोजी अधिगम

(2) सहयोगात्मक अधिगम

(3) सहज अनुमान लगाना

(4) निष्क्रिय नकल

[Question ID = 22][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q22]

1. 1 [Option ID = 85]
2. 2 [Option ID = 86]
3. 3 [Option ID = 87]
4. 4 [Option ID = 88]

23) *Assertion (A) :*

A teacher should activate students' previous knowledge while teaching a new concept.

Reason (R) :

Learning is more effective when content is presented in disconnected chunks of information.

Choose the correct option :

(1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A).

(2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A).

(3) (A) is true but (R) is false.

(4) Both (A) and (R) are false.

कथन (A) :

किसी नए संप्रत्यय को पढ़ाने के समय एक अध्यापिका को विद्यार्थियों के पूर्व ज्ञान को सक्रिय करना चाहिए ।

तर्क (R) :

अधिगम अधिक प्रभावशाली होता है जब विषय-वस्तु को जानकारी के असंबंधित खण्डों के रूप में प्रस्तुत किया जाता है ।

सही विकल्प चुनिए :

(1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (R), (A) की सही व्याख्या करता है ।

(2) (A) और (R) दोनों सही हैं लेकिन (R), (A) की सही व्याख्या नहीं है ।

(3) (A) सही है लेकिन (R) गलत है ।

(4) (A) और (R) दोनों गलत हैं ।

[Question ID = 23][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q23]

1. 1 [Option ID = 89]
2. 2 [Option ID = 90]
3. 3 [Option ID = 91]
4. 4 [Option ID = 92]

24) Learning is __________ and ________ in character.

(1) active, social

(2) passive, social

(3) active, individual

(4) passive, individual

अधिगम की प्रकृति ____________ और __________ है।

(1) सक्रिय, सामाजिक

(2) निष्क्रिय, सामाजिक

(3) सक्रिय, व्यक्तिगत

(4) निष्क्रिय, व्यक्तिगत

[Question ID = 24][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q24]

1. 1 [Option ID = 93]
2. 2 [Option ID = 94]
3. 3 [Option ID = 95]
4. 4 [Option ID = 96]

25) Which of the following are effective problem solving strategies ?

(i) Mnemonics

(ii) Heuristics

(iii) Functional fixedness

(iv) Algorithms

(1) (i), (ii), (iii)

(2) (ii), (iii), (iv)

(3) (i), (iii), (iv)

(4) (i), (ii), (iv)

निम्न में से कौन-सी युक्तियाँ समस्या-समाधान के लिए प्रभावशाली हैं ?

(i) स्मृति-सहायक विधियाँ

(ii) अन्वेषण

(iii) प्रकार्यात्मक स्थिरता

(iv) कलन-विधि

(1) (i), (ii), (iii)

(2) (ii), (iii), (iv)

(3) (i), (iii), (iv)

(4) (i), (ii), (iv)

[Question ID = 25][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q25]
1. 1 [Option ID = 97]
2. 2 [Option ID = 98]
3. 3 [Option ID = 99]
4. 4 [Option ID = 100]

26) *Assertion (A) :*
A teacher should encourage students to share their ideas even if they represent misconceptions about the concept.
Reason (R) :
Misconceptions represent 'navie' theories constructed by students and are meaningful in learning process.
Choose the correct option :

(1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A).
(2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A).
(3) (A) is true but (R) is false.
(4) Both (A) and (R) are false.

कथन (A) :
एक अध्यापिका को विद्यार्थियों को अपने विचार साझा करने के लिए प्रेरित करना चाहिए चाहे वो विचार भ्रांतियाँ ही क्यों ना हों।
तर्क (R) :
भ्रांतियाँ विद्यार्थियों द्वारा गठित 'सहज' सिद्धांत होती हैं जो अधिगम प्रक्रिया में महत्त्वपूर्ण होती हैं।
सही विकल्प चुनें :

(1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (R), (A) की सही व्याख्या करता है।
(2) (A) और (R) दोनों सही हैं लेकिन (R), (A) की सही व्याख्या नहीं है।
(3) (A) सही है लेकिन (R) गलत है।
(4) (A) और (R) दोनों गलत हैं।

[Question ID = 26][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q26]
1. 1 [Option ID = 101]
2. 2 [Option ID = 102]
3. 3 [Option ID = 103]
4. 4 [Option ID = 104]

27) Which of the following statements is correct about emotions and cognition ?

(1) High anxiety improves problem-solving skills.
(2) Moderate excitement improves involvement and learning.
(3) Hopelessness motivates the learners to try harder.
(4) Shame motivates the learners to take initiatives in group works.

संवेगों और संज्ञान के संदर्भ में निम्न में से कौन-सा कथन सही है ?

(1) उच्च स्तरीय दुश्चिंता समस्या-समाधान कौशलों को बेहतर करती है।

(2) संतुलित उत्साह भागीदारी और अधिगम को बढ़ाता है।

(3) निराशा अधिगमकर्ताओं को और अधिक प्रयास करने को अभिप्रेरित करती है।

(4) शर्मिंदगी अधिगमकर्ताओं को सामूहिक कार्यों में पहल करने के लिए अभिप्रेरित करती है
।

[Question ID = 27][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q27]

1. 1 [Option ID = 105]
2. 2 [Option ID = 106]
3. 3 [Option ID = 107]
4. 4 [Option ID = 108]

28) Students should be motivated to frame _______ goals.

(1) Mastery oriented

(2) Performance oriented

(3) Failure accepting

(4) Success avoidance

विद्यार्थियों को किस प्रकार के लक्ष्य निर्धारित करने के लिए प्रेरित किया जाना चाहिए ?

(1) महारत उन्मुखी

(2) प्रदर्शन उन्मुखी

(3) असफलता स्वीकृत

(4) सफलता परिहार

[Question ID = 28][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q28]

1. 1 [Option ID = 109]
2. 2 [Option ID = 110]
3. 3 [Option ID = 111]
4. 4 [Option ID = 112]

29) _______ influences learning positively while _________ influences learning negatively.

(1) Brainstorming, Concept mapping

(2) Passive imitation, enquiry

(3) Discussion, critical thinking

(4) Schema activation, Learned helplessness

________ अधिगम को सकारात्मक रूप से प्रभावित करता है जबकि ________ नकारात्मक रूप से प्रभावित करता है।

(1) विचारावेश, संकल्पना मानचित्रण

(2) निष्क्रिय नकल, अनुसंधान

(3) चर्चा, समालोचनात्मक चिंतन

(4) स्कीमा सक्रियता, अधिगम अशक्तता

[Question ID = 29][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q29]

1. 1 [Option ID = 113]
2. 2 [Option ID = 114]
3. 3 [Option ID = 115]
4. 4 [Option ID = 116]

30) National Education Policy (2020) recommends pedagogies which are ________ .

(1) exam-centric

(2) teacher-centric

(3) learner-centric

(4) exclusion-centric

राष्ट्रीय शिक्षा नीति (2020) किस प्रकार के शिक्षाशास्त्रों का प्रस्ताव रखती है ?

(1) परीक्षा-केन्द्रित

(2) अध्यापक-केन्द्रित

(3) अधिगमकर्ता-केन्द्रित

(4) बहिष्कार-केन्द्रित

[Question ID = 30][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_111_Q30]

1. 1 [Option ID = 117]
2. 2 [Option ID = 118]
3. 3 [Option ID = 119]
4. 4 [Option ID = 120]

Topic:- MATH_Q31-45_P1_CTET

1) In a bag, there are 1 white ball and 3 red balls. How many white balls should be added to the bag so that total number of white balls will become $\frac{1}{2}$ of the balls in the bag ?

(1) 1

(2) 2

(3) 3

(4) 4

किसी थैले में, 1 सफेद गेंद और 3 लाल गेंदें हैं। इस थैले में कितनी सफेद गेंदें और डाल दी जाएँ ताकि सफेद गेंदों की संख्या उस थैले की कुल गेंदों की संख्या का $\frac{1}{2}$ हो जाएँ ?

(1) 1

(2) 2

(3) 3

(4) 4

[Question ID = 31][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q31]

1. 1 [Option ID = 121]
2. 2 [Option ID = 122]
3. 3 [Option ID = 123]
4. 4 [Option ID = 124]

2) Out of 12 white sheets of equal size, Naveen coloured $\frac{3}{4}^{th}$ of them with red paint. How many white sheets are remaining now ?

(1) 1

(2) 2

(3) 3

(4) 4

समान माप की 12 सफेद शीटों में से नवीन उनके $\frac{3}{4}$ भाग में लाल रंग का पेंट कर देता है। अब कितनी सफेद शीट शेष रह गई हैं ?

(1) 1

(2) 2

(3) 3

(4) 4

[Question ID = 32][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q32]

1. 1 [Option ID = 125]
2. 2 [Option ID = 126]
3. 3 [Option ID = 127]
4. 4 [Option ID = 128]

3) The least number which is a common multiple of 45, 85 and 105 is

(1) 765

(2) 5355

(3) 315

(4) 1785

संख्याओं 45, 85 और 105 का लघुतम सार्व गुणज है

(1) 765

(2) 5355

(3) 315

(4) 1785

[Question ID = 33][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q33]

1. 1 [Option ID = 129]
2. 2 [Option ID = 130]
3. 3 [Option ID = 131]
4. 4 [Option ID = 132]

4) Die A consists of numbers 1, 3 and 5 on three faces and 0 is marked on all other faces. On the second die B; odd numbers 1, 3 and 5 are replaced by twice of those numbers and remaining three faces consist of 2, 4 and 6. Both the dice are thrown together and product of numbers obtained is taken. If we write all possible products, which product will be obtained three times ?

(1) 2

(2) 4

(3) 6

(4) 10

पासे A के तीन फलकों पर संख्याएँ 1, 3 और 5 अंकित हैं तथा अन्य सभी फलकों पर 0 अंकित हैं। दूसरे पासे B में; विषम संख्याओं 1, 3 और 5 को उनके दुगुने से प्रतिस्थापित कर दिया जाता है तथा शेष तीन फलकों पर 2, 4 और 6 अंकित हैं। दोनों पासों को एक साथ फेंका जाता है तथा प्राप्त संख्याओं का गुणनफल नोट किया जाता है। यदि हम सभी संभव गुणनफलों को लिखें, तो कौन-सा गुणनफल तीन बार प्राप्त होगा ?

(1) 2

(2) 4

(3) 6

(4) 10

[Question ID = 34][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q34]

1. 1 [Option ID = 133]
2. 2 [Option ID = 134]
3. 3 [Option ID = 135]
4. 4 [Option ID = 136]

5) Mayank was supposed to add two even numbers. Instead of that he added two odd numbers. Then, the answer will be

(1) Different but again an even number

(2) Same as supposed to be

(3) Different and an odd number

(4) Different even number larger than it was supposed to be

मयंक को दो सम संख्याओं को जोड़ना था । इसके स्थान पर उसने दो विषम संख्याओं को जोड़ दिया । तब, उसका उत्तर होगा

(1) अलग (भिन्न) परंतु पुन: एक सम संख्या

(2) जैसा प्राप्त होना था वही

(3) अलग तथा एक विषम संख्या

(4) अलग सम संख्या जो पहले प्राप्त होने वाली संख्या से बड़ी है

[Question ID = 35][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q35]

1. 1 [Option ID = 137]
2. 2 [Option ID = 138]
3. 3 [Option ID = 139]
4. 4 [Option ID = 140]

6) How many twin primes are there between the numbers 19 and 51 ?

(1) 1

(2) 2

(3) 3

(4) 4

संख्याओं 19 और 51 के बीच में कितने अभाज्य युग्म हैं ?

(1) 1

(2) 2

(3) 3

(4) 4

[Question ID = 36][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q36]

1. 1 [Option ID = 141]
2. 2 [Option ID = 142]
3. 3 [Option ID = 143]
4. 4 [Option ID = 144]

7) The angle between the hour hand and the minute hand of a 12-hour clock is 180° at the following time :

(1) 5:30

(2) 9:00

(3) 6:00

(4) 12:30

एक 12 घंटे वाली घड़ी की घंटे की सुई और मिनट की सुई के बीच का कोण 180° निम्न समय पर होता है :

(1) 5:30

(2) 9:00

(3) 6:00

(4) 12:30

[Question ID = 37][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q37]

1. 1 [Option ID = 145]
2. 2 [Option ID = 146]
3. 3 [Option ID = 147]
4. 4 [Option ID = 148]

8) Teacher shows the following figures to the class II children :
Match box, Brick, Geometry box
All of these are examples of a shape called

(1) Cube

(2) Cuboid

(3) Cone

(4) Cylinder

शिक्षक ने कक्षा II के बच्चों को निम्नलिखित आकृतियाँ दर्शाईं :
माचिस की डिब्बी, ईंट, ज्यामिति बॉक्स
ये सभी वस्तुएँ उस आकार के उदाहरण हैं, जो कहलाता है

(1) घन

(2) घनाभ

(3) शंकु

(4) बेलन

[Question ID = 38][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q38]

1. 1 [Option ID = 149]
2. 2 [Option ID = 150]
3. 3 [Option ID = 151]
4. 4 [Option ID = 152]

9) Which of the following figures has linear symmetry but no rotational symmetry ?

(1) Rectangle

(2) Kite

(3) Equilateral triangle

(4) Rhombus

निम्नलिखित में से किस आकृति में रैखिक सममिति है, परंतु घूर्णन सममिति नहीं है ?

(1) आयत

(2) पतंग

(3) समबाहु त्रिभुज

(4) समचतुर्भुज

[Question ID = 39][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q39]

1. 1 [Option ID = 153]
2. 2 [Option ID = 154]
3. 3 [Option ID = 155]
4. 4 [Option ID = 156]

10) Jayanth measured sides of a rectangle using a matchstick. He got its length as 6 times of his matchstick and breadth 3 times of the same matchstick. If his matchstick is of length 40 mm, what is the area of rectangle in square centimetres ?

(1) 288

(2) 278

(3) 72

(4) 96

जयंथ ने एक आयत की भुजाओं को एक दियासलाई के उपयोग से मापा । उसे इस आयत की लंबाई दियासलाई की लंबाई की 6 गुनी प्राप्त हुई तथा चौड़ाई उसी दियासलाई की 3 गुनी प्राप्त हुई । यदि उसकी दियासलाई की लंबाई 40 mm है, तो उस आयत का क्षेत्रफल वर्ग सेंटीमीटरों में क्या है ?

(1) 288

(2) 278

(3) 72

(4) 96

[Question ID = 40][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q40]

1. 1 [Option ID = 157]
2. 2 [Option ID = 158]
3. 3 [Option ID = 159]
4. 4 [Option ID = 160]

11) Jayanth purchased 2 kg of Jamun at the rate of ₹ 100·00 per kg. His friend Kirana has contributed $\frac{3}{10}$ of the money for it. How much Jamun she should get from Jayanth ?

(1) 600 grams

(2) 800 grams

(3) 1000 grams

(4) 300 grams

जयंथ ने ₹ 100·00 प्रति kg की दर से 2 kg जामुन खरीदे। इसके लिए, उसके मित्र किराना ने इस धनराशि के $\frac{3}{10}$ भाग के बराबर योगदान दिया। जयंथ से उसे कितने जामुन प्राप्त होंगे ?

(1) 600 ग्राम

(2) 800 ग्राम

(3) 1000 ग्राम

(4) 300 ग्राम

[Question ID = 41][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q41]

1. 1 [Option ID = 161]
2. 2 [Option ID = 162]
3. 3 [Option ID = 163]
4. 4 [Option ID = 164]

12) Bijoy gets up at 6:00 am in the morning. When he started for going to school, the minute hand of the clock was at 12 and hour hand was at 9. How much time he spent in home after he woke up till going to school ?

(1) 6 hours

(2) 9 hours

(3) 12 hours

(4) 3 hours

बिजोय प्रात: 6:00 am पर सो कर उठा। जब वह स्कूल जाने लगा, तो घड़ी की मिनट वाली सुई 12 पर थी तथा घंटे की सुई 9 पर थी। उसने घर में, प्रात: उठने से लेकर स्कूल जाने लगने तक कितना समय व्यतीत किया ?

(1) 6 घंटे

(2) 9 घंटे

(3) 12 घंटे

(4) 3 घंटे

[Question ID = 42][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q42]

1. 1 [Option ID = 165]
2. 2 [Option ID = 166]
3. 3 [Option ID = 167]
4. 4 [Option ID = 168]

13) Students of class III conducted a survey among themselves. For that, they made a table with names of fruits written on it. Each student has to put a star '*' mark in the table against the fruit they like. They got 7 stars '*' for mangoes, 5 stars '*' for apples and 6 stars '*' for oranges. Which of the following conclusions is correct from the table ?

(1) Out of 18 students, 6 like mangoes.

(2) Out of 18 students, 11 do not like oranges.

(3) Mango is the most favourite fruit.

(4) Orange is the fruit which most of them don't like.

कक्षा III के विद्यार्थियों ने स्वयं आपस में एक सर्वे किया । इसके लिए, उन्होंने एक सारणी बनाई और उसमें फलों के नाम लिख दिए । प्रत्येक विद्यार्थी को इस सारणी में लिखे फल के सम्मुख अपनी पसंद के लिए एक स्टार '*' चिह्न अंकित करना था । उन्हें आमों के लिए 7 स्टार '*', सेबों के लिए 5 स्टार '*' और संतरों के लिए 6 स्टार '*' प्राप्त होते हैं । इस सारणी से निम्नलिखित में से कौन-सा निष्कर्ष सही है ?

(1) 18 विद्यार्थियों में से 6 विद्यार्थी आम पसंद करते हैं ।

(2) 18 विद्यार्थियों में से 11 विद्यार्थी संतरे पसंद नहीं करते हैं ।

(3) आम सबसे अधिक पसंद किए जाने वाला फल है ।

(4) संतरा वह फल है, जिसे अधिकतम विद्यार्थी पसंद नहीं करते हैं ।

[Question ID = 43][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q43]

1. 1 [Option ID = 169]
2. 2 [Option ID = 170]
3. 3 [Option ID = 171]
4. 4 [Option ID = 172]

14) Which one of the following correctly represent 7 observations of a data, using tally marks ?

(1)

(2)

(3)

(4)

निम्नलिखित में से कौन-सा एक आँकड़ों के 7 प्रेक्षणों को, मिलान चिह्नों के उपयोग से सही रूप से निरूपण करता है ?

(1)

(2)

(3)

(4)

[Question ID = 44][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q44]

1. 1 [Option ID = 173]
2. 2 [Option ID = 174]

3. 3 [Option ID = 175]
4. 4 [Option ID = 176]

15) The next number in the following pattern is :

1, 3, 6, 10, ______

(1) 11

(2) 13

(3) 12

(4) 15

निम्नलिखित पैटर्न में अगली संख्या है :

1, 3, 6, 10, ______

(1) 11

(2) 13

(3) 12

(4) 15

[Question ID = 45][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q45]

1. 1 [Option ID = 177]
2. 2 [Option ID = 178]
3. 3 [Option ID = 179]
4. 4 [Option ID = 180]

Topic:- MATH_Q46-60_P1_CTET

1) Raju understands that all rhombus are parallelogram but reverse is not true. According to Van Hiele's theory of geometric thinking, Raju is at which level ?

(1) Visualization

(2) Analysis

(3) Abstraction/Relationship

(4) Formal Deduction

राजू समझता है कि सभी समचतुर्भुज समांतर चतुर्भुज हैं लेकिन उत्क्रमण सत्य नहीं है । वैन हैले के ज्यामितीय चिन्तन के सिद्धांत के अनुसार, राजू किस स्तर पर है ?

(1) दृश्यीकरण

(2) विश्लेषण

(3) अमूर्तन/संबंधों की समझ

(4) औपचारिक निगमन

[Question ID = 46][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q46]

1. 1 [Option ID = 181]
2. 2 [Option ID = 182]
3. 3 [Option ID = 183]
4. 4 [Option ID = 184]

2) National Curriculum Framework, 2005, identifies crude methods of assessment as a major problem in teaching-learning of mathematics. Which of the following statements is least appropriate in the given context ?

(1) Crude methods of assessment encourages perception of mathematics as mechanical computation.

(2) Crude assessment techniques instill a sense of fear and failure regarding mathematics.

(3) There is a wide scope of giving feedback to students in assessment techniques in mathematics.

(4) Due to assessment techniques in mathematics many students find themselves unable to cope with the demands made by mathematics.

राष्ट्रीय पाठ्यचर्या रूपरेखा, 2005, आकलन की अपरिष्कृत विधियों को गणित शिक्षण-अधिगम की प्रमुख समस्या के रूप में पहचान करता है। निम्नलिखित में से कौन-सा कथन इस संदर्भ में सबसे कम उपयुक्त है ?

(1) आकलन की अपरिष्कृत विधियाँ गणित को यांत्रिक गणनाओं के रूप में देखने के दृष्टिकोण को बढ़ावा देती हैं।

(2) आकलन की अपरिष्कृत विधियाँ गणित को लेकर डर व असफलता का भाव उत्पन्न करती हैं।

(3) गणित में आकलन की विधियों में विद्यार्थियों को प्रतिपुष्टि प्रदान करने का व्यापक दायरा है।

(4) गणित में आकलन की विधियों के कारण अधिकांश विद्यार्थी गणित की माँगों को पूरा करने में स्वयं को कमज़ोर तथा अयोग्य पाते हैं।

[Question ID = 47][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q47]

1. 1 [Option ID = 185]
2. 2 [Option ID = 186]
3. 3 [Option ID = 187]
4. 4 [Option ID = 188]

3) Which among the following is/are true in the context of errors made by children in mathematics learning ?

A. Errors are an indicator of a child's learning process and are hence important.

B. Errors are an indicator of lack of competency of a teacher.

C. Errors will become a burden for teachers as he/she would be required to teach the concept again.

Choose the correct option :

(1) Only A

(2) Only B

(3) B and C

(4) A and C

गणित अधिगम के दौरान बच्चों द्वारा की गई त्रुटियों के संदर्भ में, निम्नलिखित में से क्या सत्य है/हैं ?

A. त्रुटियाँ बच्चे की अधिगम प्रक्रिया की सूचक हैं और इसलिए महत्त्वपूर्ण हैं।

B. त्रुटियाँ शिक्षक की योग्यता में कमी की सूचक हैं।

C. त्रुटियाँ शिक्षकों के लिए एक बोझ बन जाएँगी क्योंकि उन्हें अवधारणा को दोबारा पढ़ाने की आवश्यकता होगी।

सही विकल्प का चयन कीजिए :

(1) केवल A

(2) केवल B

(3) B और C

(4) A और C

[Question ID = 48][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q48]

1. 1 [Option ID = 189]
2. 2 [Option ID = 190]
3. 3 [Option ID = 191]
4. 4 [Option ID = 192]

4) Which of the following is ***not*** a characteristic of competency-based mathematics learning ?

(1) Learning outcomes are explicit and measurable.

(2) The pedagogy is based on activities, experiences and integration of arts/sports/technology.

(3) Transition of children to the next level of learning outcomes does not depend upon achieving certain level of proficiency at the current level.

(4) Formative assessment is primarily used and skills or concepts are assessed in multiple contexts.

निम्नलिखित में से कौन-सी योग्यता-आधारित गणित शिक्षण की विशेषता ***नहीं*** है ?

(1) अधिगम के प्रतिफल स्पष्ट और मापने योग्य होते हैं।

(2) शिक्षणशास्त्र गतिविधियों, अनुभवों तथा कला/खेल/प्रौद्योगिकी के समाकलन पर आधारित होता है।

(3) बच्चों का अधिगम-प्रतिफल के अगले स्तर पर बढ़ना, उनके वर्तमान स्तर पर एक निश्चित स्तर की दक्षता हासिल करने पर निर्भर नहीं करता है।

(4) प्राथमिक रूप से रचनात्मक आकलन का उपयोग किया जाता है और कौशल या अवधारणाओं का आकलन कई संदर्भों में किया जाता है।

[Question ID = 49][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q49]

1. 1 [Option ID = 193]
2. 2 [Option ID = 194]
3. 3 [Option ID = 195]
4. 4 [Option ID = 196]

5) Which of the following is ***not*** a suitable teaching-learning material for mathematics learning at the primary level ?

(1) Tangrams

(2) Dienes Blocks

(3) Tessellation Kits

(4) Theodolite

प्राथमिक स्तर पर गणित शिक्षण के लिए निम्नलिखित में से कौन-सी शिक्षण-अधिगम सामग्री उपयुक्त ***नहीं*** है ?

(1) टेनग्राम

(2) डाइन्स ब्लॉक

(3) टेसीलेशन (टाइलिंग) किट

(4) कोण मापी (थिओडोलाइट)

[Question ID = 50][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q50]

1. 1 [Option ID = 197]
2. 2 [Option ID = 198]
3. 3 [Option ID = 199]
4. 4 [Option ID = 200]

6) A primary class mathematics teacher engages the children in making groups of shapes that have similar properties and then count the number of shapes in each group. Which of the following may ***not*** be an objective of this activity ?

(1) Learning the skill of classification

(2) Learning about shapes

(3) Learning about counting

(4) Learning about estimation and approximation

एक प्राथमिक कक्षा का गणित शिक्षक बच्चों को समान गुणों वाली आकृतियों का समूह बनाने में तथा फिर प्रत्येक समूह में आकृतियों की संख्या को गिनने में संलग्न रखता है। निम्नलिखित में से कौन-सा इस गतिविधि का उद्देश्य ***नहीं*** हो सकता है ?

(1) वर्गीकरण का कौशल सीखना

(2) आकृतियों के बारे में सीखना

(3) गिनती के बारे में सीखना

(4) अनुमान तथा सन्निकटन के बारे में सीखना

[Question ID = 51][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q51]

1. 1 [Option ID = 201]
2. 2 [Option ID = 202]
3. 3 [Option ID = 203]
4. 4 [Option ID = 204]

7) According to National Education Policy (NEP), 2020, attaining "foundational literacy and numeracy" for all children became an urgent national mission. Foundational numeracy as per NEP, 2020 refers to

(1) the ability to understand different types of numbers

(2) the ability to carry out basic mathematical operations with Indian numerals

(3) the ability to develop only counting skills among learners

(4) the learning of historical development of numbers

राष्ट्रीय शिक्षा नीति (NEP), 2020 के अनुसार, सभी बच्चों को "बुनियादी साक्षरता एवं सांख्यिकी" स्तर तक पहुँचाना एक आवश्यक राष्ट्रीय मिशन बन गया है।
राष्ट्रीय शिक्षा नीति, 2020 के अनुसार बुनियादी सांख्यिकी का अर्थ है

(1) विभिन्न प्रकार की संख्याओं को समझने की योग्यता

(2) भारतीय संख्याओं पर मौलिक गणितीय संक्रियाओं को करने की योग्यता

(3) शिक्षार्थियों में केवल गिनने के कौशल के विकास की योग्यता

(4) संख्याओं के ऐतिहासिक विकास को जानना

[Question ID = 52][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q52]

1. 1 [Option ID = 205]
2. 2 [Option ID = 206]
3. 3 [Option ID = 207]
4. 4 [Option ID = 208]

8) Which of the following is the most appropriate example of activity-based approach to teaching and learning of properties of geometrical shapes in class IV ?

(1) Children involved in cutting and pasting geometrical shapes from a chart in their notebooks.

(2) A chart depicting the classification of different properties of various geometrical shapes is being used by the teacher in the class.

(3) Children are given numerous cutouts of different shapes and are made to analyse number of sides, angles and vertices, etc.

(4) Children are made to copy various geometrical figures from the blackboard.

कक्षा IV में क्रियाकलाप-आधारित विधि द्वारा ज्यामितीय आकृतियों के गुणधर्म के शिक्षण-अधिगम हेतु निम्नलिखित में से कौन-सा उदाहरण सर्वाधिक उपयुक्त होगा ?

(1) बच्चों द्वारा ज्यामितीय आकृतियों को चार्ट से काटकर अपनी पुस्तिका में चिपकाना।

(2) शिक्षक/शिक्षिका द्वारा कक्षा में एक चार्ट का उपयोग करना जिसमें विविध ज्यामितीय आकारों/आकृतियों के विभिन्न गुणधर्मों का वर्गीकरण के साथ चित्रण हो।

(3) बच्चों को विविध आकृतियों के आकार में कटी हुई सामग्री देना तथा उनको भुजाओं की संख्या, कोणों और शीर्षों, आदि के अनुसार विश्लेषण करवाना।

(4) बच्चों द्वारा श्यामपट्ट से विविध ज्यामितीय आकृतियों की नकल करवाना।

[Question ID = 53][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q53]

1. 1 [Option ID = 209]
2. 2 [Option ID = 210]
3. 3 [Option ID = 211]
4. 4 [Option ID = 212]

9) Which of the following mathematical statement is true ?

(1) All even numbers are composite numbers.

(2) All odd numbers are prime numbers.

(3) There are four prime numbers between 1 to 10.

(4) A prime number can be written as the product of more than two natural numbers.

निम्नलिखित में से कौन-सा गणितीय कथन सही है ?

(1) सभी सम संख्याएँ भाज्य संख्याएँ हैं।

(2) सभी विषम संख्याएँ अभाज्य संख्याएँ हैं।

(3) 1 से 10 के बीच में चार अभाज्य संख्याएँ हैं।

(4) एक अभाज्य संख्या को दो से अधिक प्राकृत संख्याओं के गुणनफल के रूप में लिखा जा सकता है।

[Question ID = 54][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q54]

1. 1 [Option ID = 213]
2. 2 [Option ID = 214]
3. 3 [Option ID = 215]
4. 4 [Option ID = 216]

10) According to National Curriculum Framework, 2005 which is the most common misconception held by children about mathematics ?

(1) "Mathematics is not just about numbers"

(2) "Mathematics is indeed very interesting"

(3) "Mathematics requires some abstraction"

(4) "Mathematics is the most difficult and hence a scary subject"

राष्ट्रीय पाठ्यचर्या रूपरेखा, 2005 के अनुसार, निम्नलिखित में से बच्चों में गणित के प्रति सबसे अधिक सामान्य भ्रांति क्या है ?

(1) "गणित केवल संख्या के बारे में नहीं है"

(2) "गणित वास्तव में बहुत रुचिपूर्ण है"

(3) "गणित में कुछ अमूर्तनों की आवश्यकता होती है"

(4) "गणित बहुत मुश्किल है अत: एक भयावह विषय है"

[Question ID = 55][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q55]

1. 1 [Option ID = 217]
2. 2 [Option ID = 218]
3. 3 [Option ID = 219]
4. 4 [Option ID = 220]

11) While introducing the concept of time, a teacher was simultaneouly using the phrases 'quarter past 3', 'quarter to 3, etc'. She intends to

(1) Teach the spelling of 'quarter' to students

(2) Make a base for introducing digital clocks

(3) Tell the difference between the words 'past' and 'to'

(4) Help her students make connection between elapsed time and time remaining

समय की अवधारणा का परिचय कराते हुए, एक शिक्षिका 'पौने 3 तथा सवा 3' जैसे शब्द एक साथ उपयोग करती है। उसका उद्देश्य है

(1) 'पौने' तथा 'सवा' की वर्तनी विद्यार्थियों को सिखाना

(2) अंक घड़ी प्रस्तुत करने का आधार निर्माण

(3) 'पौने' तथा 'सवा' शब्दों में अंतर बताना

(4) अपने विद्यार्थियों को गुजरे हुए समय एवं शेष समय के बीच संबंध बनाने में सहायता करना

[Question ID = 56][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q56]

1. 1 [Option ID = 221]
2. 2 [Option ID = 222]
3. 3 [Option ID = 223]
4. 4 [Option ID = 224]

12) Which of the following statement is/are correct for 'tests in mathematics' ?

A. Formative achievement test does not have any characteristics of diagnostic test.

B. Diagnostic test is followed by remedial teaching, if required.

C. Summative tests are product oriented.

Choose the correct option :

(1) A and B

(2) A and C

(3) B and C

(4) Only A

निम्नलिखित में से 'गणित में परीक्षण' के संदर्भ में कौन-सा/से कथन सही है/हैं ?

A. रचनात्मक उपलब्धि परीक्षण में नैदानिक परीक्षण की कोई भी विशेषता नहीं होती है।

B. नैदानिक परीक्षण के बाद उपचारात्मक शिक्षण, यदि आवश्यक हो, दिया जाता है।

C. योगात्मक परीक्षण उत्पाद उन्मुख हैं।

सही विकल्प का चयन कीजिए :

(1) A और B

(2) A और C

(3) B और C

(4) केवल A

[Question ID = 57][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q57]

1. 1 [Option ID = 225]
2. 2 [Option ID = 226]
3. 3 [Option ID = 227]
4. 4 [Option ID = 228]

13) To show that Statement A ⇒ Statement B, Shudha starts proving by assuming "not B", and argue to arrive at "not A", Which method did Shudha employ ?

(1) Proof by induction

(2) Proof by construction

(3) Proof by exhaustion

(4) Proof by contrapositive

कथन ए ⇒ कथन बी को सिद्ध करने के लिए, शुधा, "बी नहीं" मानकर उपपत्ति शुरू करती है, और "ए नहीं" पर पहुँचने का तर्क देती है। शुधा ने किस विधि का प्रयोग किया है ?

(1) आगमन उपपत्ति

(2) निर्माण उपपत्ति

(3) नि:शेषण उपपत्ति

(4) प्रतिपरिवर्तित/प्रतिस्थिति उपपत्ति

[Question ID = 58][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q58]

1. 1 [Option ID = 229]
2. 2 [Option ID = 230]
3. 3 [Option ID = 231]
4. 4 [Option ID = 232]

14) A child added two numbers like this in the following way :

23+47 = 20+40+10 = 70

Which of the following is most appropriate with respect to the above problem ?

(1) It is a wrong strategy of addition

(2) Addition must be done from right to left

(3) The child has not understood the concept of addition

(4) It is an alternate strategy of addition

एक बच्चे ने निम्नलिखित रूप से दो संख्याओं को जोड़ा :

23+47 = 20+40+10 = 70

निम्नलिखित में से उपरोक्त समस्या के संबंध में कौन-सा सर्वाधिक उपयुक्त है ?

(1) यह योग की गलत युक्ति है

(2) योग को दाएँ से बाएँ की तरफ ही करना चाहिए

(3) बच्चे ने योग की अवधारणा को नहीं समझा है

(4) यह योग की वैकल्पिक युक्ति है

[Question ID = 59][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q59]

1. 1 [Option ID = 233]
2. 2 [Option ID = 234]
3. 3 [Option ID = 235]
4. 4 [Option ID = 236]

15) Which of the following activities, a mathematics teacher can do to increase spatial understanding among the primary stage learners ?

A. Give learners many opportunities to handle objects such as blocks, boxes, containers, shape sorters.

B. Help learners to define concepts like similarity, congruence, etc. by giving different examples.

C. Encourage learners to make new shapes by putting materials together and taking them apart in different arrangements.

D. Encourage learners to identify different shapes around them.

Choose the correct option :

(1) A, C and D

(2) A, B and C

(3) A and D

(4) A and C

प्राथमिक स्तर के शिक्षार्थियों के बीच दिक्स्थान संबंधी समझ को बढ़ाने के लिए गणित शिक्षक निम्नलिखित में से कौन-सी गतिविधि कर सकता है ?

A. बच्चों को ब्लॉक, बक्से, कंटेनर, आकार सॉर्टर जैसी वस्तुओं को संभालने के कई अवसर दें ।

B. विभिन्न उदाहरण देते हुए समरूपता, सर्वांगसमता जैसी अवधारणा को परिभाषित करने में बच्चों की मदद करना ।

C. विभिन्न व्यवस्थाओं में सामग्री को एक साथ रखकर और फिर अलग-अलग करके बच्चों को नई आकृतियाँ बनाने के लिए प्रोत्साहित करना ।

D. बच्चों को अपने चारों तरफ विभिन्न आकृतियों को पहचानने के लिए प्रोत्साहित करना ।

सही विकल्प का चयन कीजिए :

(1) A, C और D

(2) A, B और C

(3) A और D

(4) A और C

[Question ID = 60][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_111_Q60]

1. 1 [Option ID = 237]
2. 2 [Option ID = 238]
3. 3 [Option ID = 239]
4. 4 [Option ID = 240]

Topic:- EVS_Q61-75_P1_CTET

1) In the textbook for class V a map of Golconda fort is printed. On the right bottom of this map a scale is printed which is as given below :

Scale 1 cm = 110 metre

If on this map the distance between the Fateh Darwaza and the Petla Burj is 15·4 cm, the actual distance between these two places is

(1) 16·94 kilometres

(2) 16·44 kilometres

(3) 1·644 kilometres

(4) 1·694 kilometres

कक्षा V की पाठ्य-पुस्तक में गोलकोण्डा के किले का मानचित्र छपा है । इस मानचित्र के दाहिने निचले भाग पर एक पैमाना छपा है जो इस प्रकार है :
पैमाना 1 सेमी = 110 मीटर
यदि इस मानचित्र पर फतेह दरवाजा और पेटला बुर्ज के बीच की दूरी 15·4 सेमी है, तो इन दोनों स्थानों के बीच की वास्तविक दूरी है

(1) 16·94 किलोमीटर

(2) 16·44 किलोमीटर

(3) 1·644 किलोमीटर

(4) 1·694 किलोमीटर

[Question ID = 61][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q61]
1. 1 [Option ID = 241]
2. 2 [Option ID = 242]
3. 3 [Option ID = 243]
4. 4 [Option ID = 244]

2) The government law that 'no one can catch and keep snakes' comes under which Act ?

(1) Environment (Protection) Act (1986)

(2) Biological Diversity Act (2002)

(3) Wildlife Protection Act (1972)

(4) Forest Conservation Act (1980)

सरकारी कानून जिसके अनुसार, 'कोई भी व्यक्ति साँप को पकड़ व रख नहीं सकता है' किस अधिनियम के अंतर्गत आता है ?

(1) पर्यावरण (संरक्षण) अधिनियम (1986)

(2) जैविक विविधता अधिनियम (2002)

(3) वन्यजीव संरक्षण अधिनियम (1972)

(4) वन संरक्षण अधिनियम (1980)

[Question ID = 62][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q62]
1. 1 [Option ID = 245]
2. 2 [Option ID = 246]
3. 3 [Option ID = 247]
4. 4 [Option ID = 248]

3) Rajaji National Park is located in

(1) Uttarakhand

(2) Gujarat

(3) Himachal Pradesh

(4) Uttar Pradesh

राजाजी राष्ट्रीय उद्यान स्थित है :

(1) उत्तराखण्ड में

(2) गुजरात में

(3) हिमाचल प्रदेश में

(4) उत्तर प्रदेश में

[Question ID = 63][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q63]

1. 1 [Option ID = 249]
2. 2 [Option ID = 250]
3. 3 [Option ID = 251]
4. 4 [Option ID = 252]

4) Which one of the following is non-renewable form of energy ?

(1) Solar energy

(2) Geo-thermal energy

(3) Natural gas

(4) Tidal energy

निम्नलिखित में से कौन-सा अनवीकरणीय ऊर्जा का रूप है ?

(1) सौर ऊर्जा

(2) भू-तापीय ऊर्जा

(3) प्राकृतिक गैस

(4) ज्वारीय ऊर्जा

[Question ID = 64][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q64]

1. 1 [Option ID = 253]
2. 2 [Option ID = 254]
3. 3 [Option ID = 255]
4. 4 [Option ID = 256]

5) Which of the following Union Territory is on the coast of Bay of Bengal ?

(1) Lakshadweep

(2) Nagaland

(3) Puducherry

(4) Dadra and Nagar Haveli, Daman and Diu

निम्न में से कौन-सा केन्द्र शासित प्रदेश बंगाल की खाड़ी के तट पर स्थित है ?

(1) लक्षद्वीप

(2) नागालैंड

(3) पुदुचेरी

(4) दादरा और नागर हवेली, दमन और दीव

[Question ID = 65][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q65]

1. 1 [Option ID = 257]

2. 2 [Option ID = 258]
3. 3 [Option ID = 259]
4. 4 [Option ID = 260]

6) Rahul has cold. He can't taste the flavour of his favourite food. This is because

(1) Papillae is not sensitive.

(2) The taste buds are swollen.

(3) Cold affects his sense of smell.

(4) Cold makes your taste buds numb.

राहुल को जुकाम है। वह अपने पसंदीदा भोजन का स्वाद नहीं ले पा रहा है। यह इस कारण है

(1) पैपिले संवेदनशील नहीं है।

(2) स्वाद कलिकाएँ सूजी हुई हैं।

(3) जुकाम से उसकी सूँघने की अनुभूति प्रभावित हो गयी है।

(4) जुकाम आपकी स्वाद कलिकाओं को सुन्न कर देता है।

[Question ID = 66][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q66]

1. 1 [Option ID = 261]
2. 2 [Option ID = 262]
3. 3 [Option ID = 263]
4. 4 [Option ID = 264]

7) Wildlife Conservation Week is celebrated during first week of

(1) October

(2) April

(3) July

(4) May

वन्य जीव संरक्षण सप्ताह किस माह के पहले सप्ताह के दौरान मनाया जाता है ?

(1) अक्टूबर

(2) अप्रैल

(3) जुलाई

(4) मई

[Question ID = 67][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q67]

1. 1 [Option ID = 265]
2. 2 [Option ID = 266]
3. 3 [Option ID = 267]
4. 4 [Option ID = 268]

8) Who won Stockholm Water Prize in 2015 for his/her contribution in water harvesting and conservation ?

(1) Rajendra Singh

(2) Sunderlal Bahuguna

(3) Medha Patkar

(4) Panduranga Hegde

जल संग्रहण एवं संरक्षण में योगदान के लिए 2015 में किसने स्टॉकहोम जल पुरस्कार जीता था ?

(1) राजेन्द्र सिंह

(2) सुन्दरलाल बहुगुणा

(3) मेधा पाटकर

(4) पांडुरंग हेगड़े

[Question ID = 68][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q68]

1. 1 [Option ID = 269]
2. 2 [Option ID = 270]
3. 3 [Option ID = 271]
4. 4 [Option ID = 272]

9) Match the following :

	Location		Common houses
(a)	Assam	(i)	Houses made of stones with wooden floor and wooden ceiling.
(b)	Leh(Ladakh)	(ii)	Houses made of stones/wood with slanting roofs.
(c)	Manali (Himachal Pradesh)	(iii)	Mud houses made of thick walls. Roofs made of thorny bushes.
(d)	Rajasthan	(iv)	Multistorey houses with large glass windows.
		(v)	Elevated houses made on bamboo pillars.

(1) a-(v), b-(i), c-(ii), d-(iii)

(2) a-(v), b-(i), c-(iii), d-(ii)

(3) a-(v), b-(iv), c-(ii), d-(iii)

(4) a-(i), b-(ii), c-(v), d-(iv)

निम्नलिखित का मिलान कीजिए :

स्थान		सामान्य घर
(a) असम	(i)	घर पत्थर के बने जिनकी फर्श और छतें लकड़ी की बनी हैं ।
(b) लेह (लद्दाख)	(ii)	पत्थर/लकड़ी के बने घर जिनकी छतें ढालू हैं ।
(c) मनाली (हिमाचल प्रदेश)	(iii)	मिट्टी की मोटी दीवारों के घर जिनकी छतें कँटीली झाड़ियों की बनी हैं ।
(d) राजस्थान	(iv)	बहुमंजिले घर जिनकी बड़ी खिड़कियाँ काँच की हैं ।
	(v)	बाँस के खम्भों पर बने ऊँचे घर जिनकी छतें ढालू हैं ।

(1) a-(v), b-(i), c-(ii), d-(iii)

(2) a-(v), b-(i), c-(iii), d-(ii)

(3) a-(v), b-(iv), c-(ii), d-(iii)

(4) a-(i), b-(ii), c-(v), d-(iv)

[Question ID = 69][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q69]

1. 1 [Option ID = 273]
2. 2 [Option ID = 274]
3. 3 [Option ID = 275]
4. 4 [Option ID = 276]

10) Which is the correct sequence of taste buds from tip to side and then back of your tongue ?

(1) Sweet, Sour, Salty, Bitter

(2) Sweet, Salty, Sour, Bitter

(3) Bitter, Sour, Salty, Sweet

(4) Bitter, Salty, Sour, Sweet

स्वाद कलिकाओं का सही अनुक्रम जीभ के सिरे से अगल-बगल और फिर पीछे तक का क्या होगा ?

(1) मीठा, खट्टा, नमकीन, कड़वा

(2) मीठा, नमकीन, खट्टा, कड़वा

(3) कड़वा, खट्टा, नमकीन, मीठा

(4) कड़वा, नमकीन, खट्टा, मीठा

[Question ID = 70][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q70]

1. 1 [Option ID = 277]
2. 2 [Option ID = 278]
3. 3 [Option ID = 279]
4. 4 [Option ID = 280]

11) A species of plant or animal that is seriously at the risk of extinction is called as ________ .

(1) Endangered species

(2) Rare species

(3) Endemic species

(4) Extinct species

किसी पौधे अथवा जन्तु की प्रजाति जिसका गंभीर रूप से विलुप्त होने का ख़तरा हो, उसे __________ कहते हैं।

(1) संकटापन्न प्रजातियाँ

(2) दुर्लभ प्रजातियाँ

(3) स्थानीय प्रजातियाँ

(4) विलुप्त हो चुकी प्रजातियाँ

[Question ID = 71][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q71]

1. 1 [Option ID = 281]
2. 2 [Option ID = 282]
3. 3 [Option ID = 283]
4. 4 [Option ID = 284]

12) Giant squirrel species is confined to Pachmarhi Biosphere Reserve and is not found anywhere else. Such species is known as :

(1) Exotic species

(2) Invasive species

(3) Endemic species

(4) Keystone species

बृहत् गिलहरी की प्रजाति पंचमढ़ी जीवमंडल आरक्षित क्षेत्र तक सीमित है और यह कहीं और नहीं पाई जाती। ऐसी प्रजाति को कहते हैं :

(1) अन्यस्थानिक प्रजाति

(2) आक्रामक प्रजाति

(3) स्थानिक प्रजाति

(4) कीस्टोन प्रजाति

[Question ID = 72][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q72]

1. 1 [Option ID = 285]
2. 2 [Option ID = 286]
3. 3 [Option ID = 287]
4. 4 [Option ID = 288]

13) In a Naval Parade the number of platoons that march behind the leader is

(1) Three

(2) Four

(3) Five

(4) Seven

नौसेना की परेड में लीडर के पीछे चलने वाली टुकड़ियों (प्लाटूनों) की संख्या होती है

(1) तीन

(2) चार

(3) पाँच

(4) सात

[Question ID = 73][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q73]

1. 1 [Option ID = 289]
2. 2 [Option ID = 290]
3. 3 [Option ID = 291]
4. 4 [Option ID = 292]

14) Rohan went to the fruit market to buy varieties of mangoes. Identify the correct group of mangoes purchased by Rohan :

(1) Hapus, Neelum, Allahabad Safeda, Dasheri

(2) Alphonso, Kesar, Totapari, Neelum

(3) Kesar, Dasheri, Banarsi, Chittidar

(4) Langra, Totapari, Banarsi, Kesar

रोहन आमों की विभिन्न किस्में खरीदने के लिए फलों की मंडी (बाज़ार) में गया। रोहन द्वारा खरीदे गए आमों के सही समूह को पहचानिए :

(1) हापुस, नीलम, इलाहाबाद सफेदा, दसहरी

(2) अल्फाँसो, केसर, तोतापरी, नीलम

(3) केसर, दसहरी, बनारसी, चित्तीदार

(4) लंगड़ा, तोतापरी, बनारसी, केसर

[Question ID = 74][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q74]

1. 1 [Option ID = 293]
2. 2 [Option ID = 294]
3. 3 [Option ID = 295]
4. 4 [Option ID = 296]

15) A tribe is a group of distinct people who have their own way of living and culture. To which region/state does the Jarawa tribes belong ?

(1) Andaman and Nicobar Island

(2) Jharkhand

(3) Nagaland

(4) Chhattisgarh

कोई जनजाति एक ऐसे सुस्पष्ट लोगों का समूह होता है जिनकी अपनी जीवन-शैली तथा संस्कृति होती है । जरावा जनजाति किस क्षेत्र/राज्य की है ?

(1) अण्डमान तथा निकोबार द्वीप समूह

(2) झारखंड

(3) नागालैंड

(4) छत्तीसगढ़

[Question ID = 75][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q75]

1. 1 [Option ID = 297]
2. 2 [Option ID = 298]
3. 3 [Option ID = 299]
4. 4 [Option ID = 300]

Topic:- EVS_Q76-90_P1_CTET

1) Identify a competency for your students of class 5 for the theme 'Shelter'.

(1) Outline the journey of food from field to market to home.

(2) Relate to the concept of mapping and representation of a place in two dimensions.

(3) Describe the journey of a raw material to a finished product.

(4) Explain the various people's movements to preserve the forests.

विषय 'आवास' से संबंधित अपने कक्षा 5 के छात्रों की एक दक्षता पहचानिए ।

(1) खेत से बाज़ार से घर तक की खाद्य पदार्थों की यात्रा की रूपरेखा बनाना ।

(2) मानचित्रण की संकल्पना को तथा दो आयामों में एक स्थान का चित्रण से संबद्ध करना ।

(3) कच्चे माल से तैयार उत्पादन तक की यात्रा का वर्णन करना ।

(4) वनों के संरक्षण हेतु विविध जन आंदोलनों का वर्णन करना ।

[Question ID = 76][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q76]

1. 1 [Option ID = 301]
2. 2 [Option ID = 302]
3. 3 [Option ID = 303]
4. 4 [Option ID = 304]

2) Which of the following task will you select to assess your students formatively on the concept 'food' ?

(1) Drawing different kinds of food items eaten by birds.

(2) Recalling definitions of herbivores and carnivores.

(3) Discussing different myths about food items in the class.

(4) Writing a test on parts of plants eaten as food.

'खाद्य' (भोजन) के प्रत्यय पर अपने छात्रों का रचनात्मक रूप से आकलन करने के लिए आप निम्नलिखित में से कौन-से कार्य का चयन करेंगे ?

(1) पक्षियों द्वारा खाए जाने वाले विभिन्न खाद्य-पदार्थों के चित्र बनाना ।

(2) शाकाहारी एवं मांसाहारी की परिभाषाएँ याद दिलाना ।

(3) खाद्य पदार्थों से संबंधित विभिन्न मिथकों के बारे में कक्षा में विचार-विमर्श करना ।

(4) खाद्य स्वरूप खाए जाने वाले पौधों के भागों पर टेस्ट लिखना ।

[Question ID = 77][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q77]

1. 1 [Option ID = 305]
2. 2 [Option ID = 306]
3. 3 [Option ID = 307]
4. 4 [Option ID = 308]

3) Which of the following is the most important factor for the selection of methods to present concepts in EVS ?

(1) Nature of concept

(2) Richness of live experiences

(3) Learning preference of students

(4) Availability of learning resources

पर्यावरण अध्ययन में अवधारणाओं को प्रस्तुत करने की विधियों के चयन के लिए निम्नलिखित में से कौन-सा सर्वाधिक महत्त्वपूर्ण कारक है ?

(1) अवधारणा की प्रकृति

(2) जीवंत अनुभवों की समृद्धता

(3) विद्यार्थियों की अधिगम प्राथमिकता/वरीयता

(4) अधिगम संसाधनों की उपलब्धता

[Question ID = 78][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q78]

1. 1 [Option ID = 309]
2. 2 [Option ID = 310]
3. 3 [Option ID = 311]
4. 4 [Option ID = 312]

4) Group discussion is a suitable method for teaching Environmental Studies due to which of the following reasons ?

(1) Interpersonal skills are developed.

(2) Children learn to respect diversity.

(3) Helps in multipurpose thinking and novel solution.

(4) Helps in breaking boundaries between subjects.

पर्यावरण अध्ययन शिक्षण हेतु, निम्नलिखित में से किस कारण से समूह चर्चा उपयुक्त विधि है ?

(1) अन्तर्वैयक्तिक कौशलों का विकास होता है ।

(2) बच्चे भिन्नताओं का सम्मान करना सीखते हैं ।

(3) बहुमुखी चिंतन एवं नवीन समाधान में सहायक हैं ।

(4) विषयों के बीच की सीमाएँ तोड़ने में सहायक हैं ।

[Question ID = 79][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q79]

1. 1 [Option ID = 313]
2. 2 [Option ID = 314]
3. 3 [Option ID = 315]
4. 4 [Option ID = 316]

5) Identify a competency for the theme 'Family and Friends' for students of class 5.

(1) State reason for community eating.

(2) Differentiate between transfer and displacement.

(3) Differentiate the material of houses in rural and urban areas.

(4) Explain why different tools and materials are required for making a variety of objects.

कक्षा 5 के छात्रों के लिए 'परिवार एवं मित्र' विषय के लिए एक दक्षता की पहचान कीजिए ।

(1) सामुदायिक भोजन खाने के कारण का उल्लेख कीजिए ।

(2) स्थानांतरण तथा विस्थापन में अंतर स्पष्ट कीजिए ।

(3) ग्रामीण तथा शहरी क्षेत्रों में घरों की सामग्री में अंतर स्पष्ट कीजिए ।

(4) स्पष्ट कीजिए कि विविध प्रकार की वस्तुओं के निर्माण के लिए भिन्न औजारों एवं सामग्री की आवश्यकता क्यों होती है ।

[Question ID = 80][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q80]

1. 1 [Option ID = 317]
2. 2 [Option ID = 318]
3. 3 [Option ID = 319]
4. 4 [Option ID = 320]

6) Narratives have been included extensively in EVS textbooks in order to

A. Follow the guidelines of NCF, 2005.

B. Enhance understanding of fundamental concepts.

C. Provide enjoyment in learning of fundamental concepts.

D. Develop communication skills in students.

(1) A and B

(2) A, B and C

(3) B, C and D

(4) Only C

ई.वी.एस. की पाठ्य-पुस्तकों में वृत्तांतों को व्यापक रूप से शामिल किया गया है जिससे कि

A. NCF, 2005 के निर्देशों का पालन हो।

B. मूलभूत प्रत्ययों की समझ को बढ़ावा मिले।

C. मूलभूत प्रत्ययों को सीखने में आनंद मिले।

D. छात्रों में संप्रेषण के कौशलों का विकास हो।

(1) A और B

(2) A, B और C

(3) B, C और D

(4) केवल C

[Question ID = 81][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q81]

1. 1 [Option ID = 321]
2. 2 [Option ID = 322]
3. 3 [Option ID = 323]
4. 4 [Option ID = 324]

7) Which of the following statements describes the characteristics of Formative Assessment ?

A. It is a formal test given to all.

B. Children are not aware that they are being assessed.

C. This is an account to be recorded in progress report.

D. This is an observation of student's progress during learning

E. This is a process of reform in learning of children through observation of their activities.

(1) A, B and C

(2) C, D and E

(3) A, C and D

(4) B, D and E

निम्नलिखित में से कौन-से कथन संरचनात्मक आकलन की विशेषताओं का वर्णन करते हैं ?

A. यह सब बच्चों को दिए जाने वाले औपचारिक परीक्षण हैं।

B. इसमें बच्चों को यह पता ही नहीं चलता कि उनका आकलन किया जा रहा है।

C. यह प्रगति पत्र में दर्ज किये जाने वाला विवरण है।

D. यह सीखने के दौरान बच्चों की प्रगति का अवलोकन है।

E. यह बच्चों की गतिविधियों के अवलोकन द्वारा उनके सीखने में सुधार की प्रक्रिया है।

(1) A, B और C

(2) C, D और E

(3) A, C और D

(4) B, D और E

[Question ID = 82][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q82]

1. 1 [Option ID = 325]
2. 2 [Option ID = 326]
3. 3 [Option ID = 327]
4. 4 [Option ID = 328]

8) Which of the following statements describe the characteristics of summative evaluation ?

A. It is testing the quality of a child's work on the basis of definite criteria.

B. It is testing the quality of achievement of child during learning.

C. It is a comparison of a child's achievement with that of other children.

D. It is a comparison of a child's progress with his/her own past progress.

(1) A and B

(2) A and C

(3) A and D

(4) B and D

निम्नलिखित में से कौन-से कथन समेकित मूल्यांकन की विशेषताओं का वर्णन करते हैं ?

A. यह निर्धारित मानदंड के आधार पर बच्चे के कार्य की गुणवत्ता की जाँच करना है।

B. यह सीखने के दौरान बच्चे की उपलब्धि की गुणवत्ता को परखना है।

C. यह एक बच्चे की उपलब्धि की तुलना दूसरे बच्चों की उपलब्धि से करना है।

D. यह एक बच्चे की प्रगति की तुलना स्वयं की पिछली प्रगति से करना है।

(1) A और B

(2) A और C

(3) A और D

(4) B और D

[Question ID = 83][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q83]

1. 1 [Option ID = 329]

2. 2 [Option ID = 330]
3. 3 [Option ID = 331]
4. 4 [Option ID = 332]

9) As per NCF 2005, which of the following is one of the six themes suggested in the EVS syllabus ?

(1) Plants

(2) Animals

(3) Shelter

(4) Changes around us

राष्ट्रीय पाठ्यचर्या रूपरेखा 2005 के अनुसार ई.वी.एस. पाठ्यचर्या में सुझाए गए छः थीमों में से, निम्नलिखित में से एक थीम कौन-सा है ?

(1) पौधे

(2) पशु

(3) आश्रय

(4) हमारे चारों ओर परिवर्तन

[Question ID = 84][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q84]

1. 1 [Option ID = 333]
2. 2 [Option ID = 334]
3. 3 [Option ID = 335]
4. 4 [Option ID = 336]

10) The theme 'Family and Friends' in EVS curriculum encompasses

(1) Shelter

(2) Work and Play

(3) Water

(4) Life

ई.वी.एस. पाठ्यचर्या में थीम 'परिवार और मित्र' सम्मिलित करता है

(1) आश्रय

(2) कार्य और खेल

(3) जल

(4) जीवन

[Question ID = 85][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q85]

1. 1 [Option ID = 337]
2. 2 [Option ID = 338]
3. 3 [Option ID = 339]
4. 4 [Option ID = 340]

11) Sabiya painted the sky green and trees blue in her painting. What should the teacher do first ?

(1) Ask Sabiya to see the pictures of sky and tree and redraw.

(2) Tell Sabiya that sky is blue and trees are green and she has coloured wrong.

(3) Appreciate her painting and ask why she has chosen such colours.

(4) Take Sabiya to the garden and let her observe sky and trees.

सबिया ने अपने चित्र में आकाश को हरा और पेड़ को नीला रंग किया । उसके शिक्षक को पहले क्या करना चाहिए ?

(1) सबिया से आकाश और पेड़ का चित्र देखने के लिए कहें और चित्र फिर से बनाने को कहें ।

(2) सबिया को बताएँ कि आकाश नीला होता है और पेड़ हरे होते हैं और उसने गलत रंग किया है ।

(3) उसके चित्र की सराहना करें और पूछें कि उसने इन रंगों का चयन क्यों किया है ।

(4) सबिया को बगीचे में ले जाएँ और उसे आकाश और पेड़ देखने दें ।

[Question ID = 86][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q86]

1. 1 [Option ID = 341]
2. 2 [Option ID = 342]
3. 3 [Option ID = 343]
4. 4 [Option ID = 344]

12) The syllabus of EVS is organised in which of the following manner ?

A. Beginning from child's immediate surroundings to the wider environment.

B. Beginning from wider environment to the child's immediate surroundings.

C. Beginning from child as "self" to "self" in larger context.

D. Beginning from "self" in larger context to child as "self".

(1) A and B

(2) B and C

(3) A and C

(4) B and D

पर्यावरण अध्ययन का पाठ्यक्रम निम्नलिखित में से किस प्रकार संगठित है ?

A. बच्चे के निकटस्थ परिवेश से प्रारंभ होकर व्यापक पर्यावरण तक।

B. व्यापक पर्यावरण से प्रारंभ होकर बच्चे के निकटस्थ परिवेश तक।

C. "स्व" के रूप में बच्चे से प्रारंभ होकर "स्व" के रूप में व्यापक संदर्भ तक।

D. "स्व" के रूप में व्यापक संदर्भ से "स्व" के रूप में बालक तक।

(1) A और B

(2) B और C

(3) A और C

(4) B और D

[Question ID = 87][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q87]

1. 1 [Option ID = 345]
2. 2 [Option ID = 346]
3. 3 [Option ID = 347]
4. 4 [Option ID = 348]

13) Which of the following statements is most suitable regarding how children learn about environment ?

A. Children learn alone through their own efforts.

B. Children learn through interaction with environment.

C. Children learn through discussion with friends.

D. Children learn through explanation by teacher.

(1) A and B

(2) B and C

(3) C and D

(4) A and D

निम्नलिखित में से कौन-से कथन बच्चों के पर्यावरण से सीखने के बारे में सर्वाधिक उपयुक्त हैं ?

A. बच्चे अपने प्रयासों से अकेले सीखते हैं।

B. बच्चे पर्यावरण से अन्त:क्रिया द्वारा सीखते हैं।

C. बच्चे अपने दोस्तों के साथ चर्चा द्वारा सीखते हैं।

D. बच्चे शिक्षक की व्याख्या से सीखते हैं।

(1) A और B

(2) B और C

(3) C और D

(4) A और D

[Question ID = 88][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q88]

1. 1 [Option ID = 349]
2. 2 [Option ID = 350]

3. 3 [Option ID = 351]
4. 4 [Option ID = 352]

14) Antra was finding it difficult to understand how to solve a puzzle alone but with his elder brother Prasoon she could easily solve the puzzle in a few minutes. Which of the following may be the reason for this ?

(1) Children develop naturally through successive stages of intellectual development.
(2) Children can cross the "Zone of Proximal development" through the scaffolding provided by adult support.
(3) Children learn through interaction with environment.
(4) Children construct meaning in social interaction.

अंतरा को अकेले पहेली हल करना मुश्किल लग रहा था लेकिन अपने बड़े भाई प्रसून के साथ वह कुछ ही मिनटों में पहेली को आसानी से सुलझा सकी । इसका कारण निम्नलिखित में से क्या हो सकता है ?

(1) बच्चे बौद्धिक विकास की क्रमिक अवस्थाओं में स्वाभाविक रूप से विकसित होते हैं।
(2) बच्चे वयस्क के सहारे द्वारा दिए गए स्केफोल्डिंग से "समीपस्थ विकास के क्षेत्र" को पार कर लेते हैं।
(3) बच्चे परिवेश से अंत:क्रिया के माध्यम से सीखते हैं।
(4) बच्चे सामाजिक अंत:क्रिया में अर्थ निर्माण करते हैं।

[Question ID = 89][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q89]
1. 1 [Option ID = 353]
2. 2 [Option ID = 354]
3. 3 [Option ID = 355]
4. 4 [Option ID = 356]

15) The syllabus in EVS at primary level is organized in a manner that it begins

(1) from the learner's immediate surroundings.
(2) from the neighborhood and community.
(3) from the global context.
(4) from the larger context.

प्राथमिक स्तर पर ई.वी.एस. में पाठ्यक्रम इस तरह से व्यवस्थित किया जाता है कि यह शुरू होता है

(1) सीखने वाले के तत्काल परिवेश से।
(2) पड़ोस और समुदाय से।
(3) वैश्विक संदर्भ से।
(4) बड़े संदर्भ से।

[Question ID = 90][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_111_Q90]
1. 1 [Option ID = 357]
2. 2 [Option ID = 358]
3. 3 [Option ID = 359]

4. 4 [Option ID = 360]

Topic:- ENG_Q91-99_L1_P1_CTET

1) ***Directions :*** *Read the autobiographical story given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

1. Let me tell you about a young boy who made a model car all on his own. The boy is me. Six years ago when I was just 11 and the car was small and simple but in my imagination it was a high-speed, Formula–1 racing car, speeding along the race track.

2. It was during the summer holidays and workmen were building a new driveway and garage beside our house. While watching the workmen I had an idea. I'd build a car to drive into the garage in celebration of the new addition to our home. I told my mother and drew up complicated plans but I couldn't find the right material. So I gave up and spent a miserable couple of days doing nothing. My mother noticed that I'd stopped working and asked me why. She suggested that maybe I should change my plans to fit the material I had, rather than give up.

3. And that's just what I did. I found pieces of wood in my father's workshop and made my car from anything that was lying around the house. I found a small engine from a toy plane of mine, I added that. The power came from a battery attached with some wire I found in a cupboard.

4. By the time the garage was finished, so was my car. I called my family outside the house, connected the wires, started the engine and placed the car on the driveway. It was fast and I had to run to the garage to rescue it before it crashed into the new door. My family clapped and I smiled proudly. Thanks to my mother, I learnt the value of seeing a project through to its end. Soon I was making plans for my next project: a helicopter !

What is the writer trying to suggest in this autobiographical text ?

(1) That everyone should try making something

(2) Recommend a type of car that is easy to make

(3) Explain how he learned not to give up on an idea

(4) Give information about where to find good model cars

[Question ID = 91][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q91]

1. 1 [Option ID = 361]
2. 2 [Option ID = 362]
3. 3 [Option ID = 363]
4. 4 [Option ID = 364]

2) ***Directions :*** *Read the autobiographical story given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

1. Let me tell you about a young boy who made a model car all on his own. The boy is me. Six years ago when I was just 11 and the car was small and simple but in my imagination it was a high-speed, Formula–1 racing car, speeding along the race track.

2. It was during the summer holidays and workmen were building a new driveway and garage beside our house. While watching the workmen I had an idea. I'd build a car to drive into the garage in celebration of the new addition to our home. I told my mother and drew up complicated plans but I couldn't find the right material. So I gave up and spent a miserable couple of days doing nothing. My mother noticed that I'd stopped working and asked me why. She suggested that maybe I should change my plans to fit the material I had, rather than give up.

3. And that's just what I did. I found pieces of wood in my father's workshop and made my car from anything that was lying around the house. I found a small engine from a toy plane of mine, I added that. The power came from a battery attached with some wire I found in a cupboard.

4. By the time the garage was finished, so was my car. I called my family outside the house, connected the wires, started the engine and placed the car on the driveway. It was fast and I had to run to the garage to rescue it before it crashed into the new door. My family clapped and I smiled proudly. Thanks to my mother, I learnt the value of seeing a project through to its end. Soon I was making plans for my next project: a helicopter !

Why did the writer start building the car ?

(1) To show the workers that he could build something too.

(2) To pass time during school holidays.

(3) To give his mother a special present.

(4) To celebrate the family's new garage.

[Question ID = 92][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q92]

1. 1 [Option ID = 365]
2. 2 [Option ID = 366]
3. 3 [Option ID = 367]
4. 4 [Option ID = 368]

3) ***Directions :*** *Read the autobiographical story given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

1. Let me tell you about a young boy who made a model car all on his own. The boy is me. Six years ago when I was just 11 and the car was small and simple but in my imagination it was a high-speed, Formula–1 racing car, speeding along the race track.

2. It was during the summer holidays and workmen were building a new driveway and garage beside our house. While watching the workmen I had an idea. I'd build a car to drive into the garage in celebration of the new addition to our home. I told my mother and drew up complicated plans but I couldn't find the right material. So I gave up and spent a miserable couple of days doing nothing. My mother noticed that I'd stopped working and asked me why. She suggested that maybe I should change my plans to fit the material I had, rather than give up.

3. And that's just what I did. I found pieces of wood in my father's workshop and made my car from anything that was lying around the house. I found a small engine from a toy plane of mine, I added that. The power came from a battery attached with some wire I found in a cupboard.

4. By the time the garage was finished, so was my car. I called my family outside the house, connected the wires, started the engine and placed the car on the driveway. It was fast and I had to run to the garage to rescue it before it crashed into the new door. My family clapped and I smiled proudly. Thanks to my mother, I learnt the value of seeing a project through to its end. Soon I was making plans for my next project: a helicopter !

What was the writer's age when he wrote this experience ?

(1) 17 is correct, 6 is incorrect

(2) 11 is correct, 17 is incorrect

(3) 11 is correct, 6 is incorrect

(4) 17 is incorrect, 11 is correct

[Question ID = 93][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q93]

1. 1 [Option ID = 369]
2. 2 [Option ID = 370]
3. 3 [Option ID = 371]
4. 4 [Option ID = 372]

4) ***Directions :** Read the autobiographical story given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

1. Let me tell you about a young boy who made a model car all on his own. The boy is me. Six years ago when I was just 11 and the car was small and simple but in my imagination it was a high-speed, Formula–1 racing car, speeding along the race track.

2. It was during the summer holidays and workmen were building a new driveway and garage beside our house. While watching the workmen I had an idea. I'd build a car to drive into the garage in celebration of the new addition to our home. I told my mother and drew up complicated plans but I couldn't find the right material. So I gave up and spent a miserable couple of days doing nothing. My mother noticed that I'd stopped working and asked me why. She suggested that maybe I should change my plans to fit the material I had, rather than give up.

3. And that's just what I did. I found pieces of wood in my father's workshop and made my car from anything that was lying around the house. I found a small engine from a toy plane of mine, I added that. The power came from a battery attached with some wire I found in a cupboard.

4. By the time the garage was finished, so was my car. I called my family outside the house, connected the wires, started the engine and placed the car on the driveway. It was fast and I had to run to the garage to rescue it before it crashed into the new door. My family clapped and I smiled proudly. Thanks to my mother, I learnt the value of seeing a project through to its end. Soon I was making plans for my next project: a helicopter !

Which word in para 2 means the opposite of the word 'easy' ?

(1) addition

(2) complicated

(3) celebration

(4) miserable

[Question ID = 94][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q94]

1. 1 [Option ID = 373]
2. 2 [Option ID = 374]
3. 3 [Option ID = 375]
4. 4 [Option ID = 376]

5) ***Directions :*** *Read the autobiographical story given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

1. Let me tell you about a young boy who made a model car all on his own. The boy is me. Six years ago when I was just 11 and the car was small and simple but in my imagination it was a high-speed, Formula–1 racing car, speeding along the race track.

2. It was during the summer holidays and workmen were building a new driveway and garage beside our house. While watching the workmen I had an idea. I'd build a car to drive into the garage in celebration of the new addition to our home. I told my mother and drew up complicated plans but I couldn't find the right material. So I gave up and spent a miserable couple of days doing nothing. My mother noticed that I'd stopped working and asked me why. She suggested that maybe I should change my plans to fit the material I had, rather than give up.

3. And that's just what I did. I found pieces of wood in my father's workshop and made my car from anything that was lying around the house. I found a small engine from a toy plane of mine, I added that. The power came from a battery attached with some wire I found in a cupboard.

4. By the time the garage was finished, so was my car. I called my family outside the house, connected the wires, started the engine and placed the car on the driveway. It was fast and I had to run to the garage to rescue it before it crashed into the new door. My family clapped and I smiled proudly. Thanks to my mother, I learnt the value of seeing a project through to its end. Soon I was making plans for my next project: a helicopter !

Which word in para 4 is the synonym for the word 'completed' ?

(1) connected

(2) learned

(3) crashed

(4) finished

[Question ID = 95][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q95]

1. 1 [Option ID = 377]
2. 2 [Option ID = 378]
3. 3 [Option ID = 379]
4. 4 [Option ID = 380]

6) ***Directions :*** *Read the autobiographical story given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

1. Let me tell you about a young boy who made a model car all on his own. The boy is me. Six years ago when I was just 11 and the car was small and simple but in my imagination it was a high-speed, Formula–1 racing car, speeding along the race track.

2. It was during the summer holidays and workmen were building a new driveway and garage beside our house. While watching the workmen I had an idea. I'd build a car to drive into the garage in celebration of the new addition to our home. I told my mother and drew up complicated plans but I couldn't find the right material. So I gave up and spent a miserable couple of days doing nothing. My mother noticed that I'd stopped working and asked me why. She suggested that maybe I should change my plans to fit the material I had, rather than give up.

3. And that's just what I did. I found pieces of wood in my father's workshop and made my car from anything that was lying around the house. I found a small engine from a toy plane of mine, I added that. The power came from a battery attached with some wire I found in a cupboard.

4. By the time the garage was finished, so was my car. I called my family outside the house, connected the wires, started the engine and placed the car on the driveway. It was fast and I had to run to the garage to rescue it before it crashed into the new door. My family clapped and I smiled proudly. Thanks to my mother, I learnt the value of seeing a project through to its end. Soon I was making plans for my next project: a helicopter !

The underlined word in the expression 'six years ago' is a/an

(1) Conjunction

(2) Preposition

(3) Adverb

(4) Verb

[Question ID = 96][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q96]

1. 1 [Option ID = 381]
2. 2 [Option ID = 382]
3. 3 [Option ID = 383]
4. 4 [Option ID = 384]

7) ***Directions :** Read the autobiographical story given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

1. Let me tell you about a young boy who made a model car all on his own. The boy is me. Six years ago when I was just 11 and the car was small and simple but in my imagination it was a high-speed, Formula–1 racing car, speeding along the race track.

2. It was during the summer holidays and workmen were building a new driveway and garage beside our house. While watching the workmen I had an idea. I'd build a car to drive into the garage in celebration of the new addition to our home. I told my mother and drew up complicated plans but I couldn't find the right material. So I gave up and spent a miserable couple of days doing nothing. My mother noticed that I'd stopped working and asked me why. She suggested that maybe I should change my plans to fit the material I had, rather than give up.

3. And that's just what I did. I found pieces of wood in my father's workshop and made my car from anything that was lying around the house. I found a small engine from a toy plane of mine, I added that. The power came from a battery attached with some wire I found in a cupboard.

4. By the time the garage was finished, so was my car. I called my family outside the house, connected the wires, started the engine and placed the car on the driveway. It was fast and I had to run to the garage to rescue it before it crashed into the new door. My family clapped and I smiled proudly. Thanks to my mother, I learnt the value of seeing a project through to its end. Soon I was making plans for my next project: a helicopter !

In the sentence 'And that's just what I did', the word 'that's' is used as a/an

(1) Verb

(2) Pronoun

(3) Adjective

(4) Article

[Question ID = 97][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q97]

1. 1 [Option ID = 385]
2. 2 [Option ID = 386]
3. 3 [Option ID = 387]
4. 4 [Option ID = 388]

8) ***Directions :*** *Read the autobiographical story given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

1. Let me tell you about a young boy who made a model car all on his own. The boy is me. Six years ago when I was just 11 and the car was small and simple but in my imagination it was a high-speed, Formula–1 racing car, speeding along the race track.

2. It was during the summer holidays and workmen were building a new driveway and garage beside our house. While watching the workmen I had an idea. I'd build a car to drive into the garage in celebration of the new addition to our home. I told my mother and drew up complicated plans but I couldn't find the right material. So I gave up and spent a miserable couple of days doing nothing. My mother noticed that I'd stopped working and asked me why. She suggested that maybe I should change my plans to fit the material I had, rather than give up.

3. And that's just what I did. I found pieces of wood in my father's workshop and made my car from anything that was lying around the house. I found a small engine from a toy plane of mine, I added that. The power came from a battery attached with some wire I found in a cupboard.

4. By the time the garage was finished, so was my car. I called my family outside the house, connected the wires, started the engine and placed the car on the driveway. It was fast and I had to run to the garage to rescue it before it crashed into the new door. My family clapped and I smiled proudly. Thanks to my mother, I learnt the value of seeing a project through to its end. Soon I was making plans for my next project: a helicopter !

How did the writer feel initially when he started making his car ?

(1) Sad that he was unable to find suitable things to make the car

(2) Annoyed that his father wouldn't let him borrow any material

(3) Frustrated by how much time he had wasted on his project

(4) Embarrassed by the poor quality of his model car

[Question ID = 98][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q98]

1. 1 [Option ID = 389]
2. 2 [Option ID = 390]
3. 3 [Option ID = 391]
4. 4 [Option ID = 392]

9) ***Directions :*** *Read the autobiographical story given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

1. Let me tell you about a young boy who made a model car all on his own. The boy is me. Six years ago when I was just 11 and the car was small and simple but in my imagination it was a high-speed, Formula–1 racing car, speeding along the race track.

2. It was during the summer holidays and workmen were building a new driveway and garage beside our house. While watching the workmen I had an idea. I'd build a car to drive into the garage in celebration of the new addition to our home. I told my mother and drew up complicated plans but I couldn't find the right material. So I gave up and spent a miserable couple of days doing nothing. My mother noticed that I'd stopped working and asked me why. She suggested that maybe I should change my plans to fit the material I had, rather than give up.

3. And that's just what I did. I found pieces of wood in my father's workshop and made my car from anything that was lying around the house. I found a small engine from a toy plane of mine, I added that. The power came from a battery attached with some wire I found in a cupboard.

4. By the time the garage was finished, so was my car. I called my family outside the house, connected the wires, started the engine and placed the car on the driveway. It was fast and I had to run to the garage to rescue it before it crashed into the new door. My family clapped and I smiled proudly. Thanks to my mother, I learnt the value of seeing a project through to its end. Soon I was making plans for my next project: a helicopter !

Read these statements carefully and arrange them in proper sequence as suggested in the text :

(A) Family was called outside the house

(B) Car ran fast and was stopped before it crashed into the door

(C) The garage and car were completed

(D) Engine started after wires were connected

(1) (B) (A) (D) (C)

(2) (C) (A) (D) (B)

(3) (A) (B) (C) (D)

(4) (D) (A) (C) (B)

[Question ID = 99][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q99]

1. 1 [Option ID = 393]
2. 2 [Option ID = 394]
3. 3 [Option ID = 395]
4. 4 [Option ID = 396]

Topic:- ENG_Q100-105_L1_P1_CTET

1) ***Directions :*** *Read the extract given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

Life is but a stopping place, a pause in what's to be,
A resting place along the road, to sweet eternity. _______ 2
We all have different journeys,
Different paths along the way,
We all were meant to learn some things
But never meant to stay. _______ 6
Our destination is a place, far greater than we know,
For some the journey is quicker, for some it's slow. _______ 8
And when the journey finally ends,
We claim a great reward
And find an everlasting peace,
Together with the lord. _______ 12

According to the poet, what is life ?

(1) An everlasting peace

(2) A great reward

(3) A resting place

(4) A journey

[Question ID = 100][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q100]

1. 1 [Option ID = 397]
2. 2 [Option ID = 398]
3. 3 [Option ID = 399]
4. 4 [Option ID = 400]

2) ***Directions :*** *Read the extract given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

Life is but a stopping place, a pause in what's to be,
A resting place along the road, to sweet eternity. _______ 2
We all have different journeys,
Different paths along the way,
We all were meant to learn some things
But never meant to stay. _______ 6
Our destination is a place, far greater than we know,
For some the journey is quicker, for some it's slow. _______ 8
And when the journey finally ends,
We claim a great reward
And find an everlasting peace,
Together with the lord. _______ 12

In the expression 'Life is but a stopping place', the figure of speech used is a

(1) Metaphor

(2) Simile

(3) Synecdoche

(4) Personification

[Question ID = 101][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q101]

1. 1 [Option ID = 401]
2. 2 [Option ID = 402]
3. 3 [Option ID = 403]
4. 4 [Option ID = 404]

3) ***Directions :*** *Read the extract given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

Life is but a stopping place, a pause in what's to be,
A resting place along the road, to sweet eternity. _______ 2
We all have different journeys,
Different paths along the way,
We all were meant to learn some things
But never meant to stay. _______ 6
Our destination is a place, far greater than we know,
For some the journey is quicker, for some it's slow. _______ 8
And when the journey finally ends,
We claim a great reward
And find an everlasting peace,
Together with the lord. _______ 12

Which of the following statements is ***incorrect*** ?

(A) The pace of life's journey is not the same for all.
(B) We all follow the same path to eternity.
(C) Life is a resting place along the road.
(D) We all find everlasting peace and the Lord.

(1) (C)

(2) (B)

(3) (D)

(4) (A)

[Question ID = 102][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q102]

1. 1 [Option ID = 405]
2. 2 [Option ID = 406]
3. 3 [Option ID = 407]
4. 4 [Option ID = 408]

4) ***Directions :*** *Read the extract given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

Life is but a stopping place, a pause in what's to be,
A resting place along the road, to sweet eternity. _______ 2
We all have different journeys,
Different paths along the way,
We all were meant to learn some things
But never meant to stay. _______ 6
Our destination is a place, far greater than we know,
For some the journey is quicker, for some it's slow. _______ 8
And when the journey finally ends,
We claim a great reward
And find an everlasting peace,
Together with the lord. _______ 12

Read the following statements :

(A) Life in this world is for permanent stay.

(B) Life is just a stopping place on the road to eternity.

(1) Both (A) and (B) are correct

(2) (A) is correct and (B) is incorrect

(3) Both (A) and (B) are incorrect

(4) (A) is incorrect and (B) is correct

[Question ID = 103][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q103]

1. 1 [Option ID = 409]
2. 2 [Option ID = 410]
3. 3 [Option ID = 411]
4. 4 [Option ID = 412]

5) ***Directions :*** *Read the extract given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

Life is but a stopping place, a pause in what's to be,
A resting place along the road, to sweet eternity. _______ 2
We all have different journeys,
Different paths along the way,
We all were meant to learn some things
But never meant to stay. _______ 6
Our destination is a place, far greater than we know,
For some the journey is quicker, for some it's slow. _______ 8
And when the journey finally ends,
We claim a great reward
And find an everlasting peace,
Together with the lord. _______ 12

The rhyme scheme in stanza 2 is

(1) bcdc

(2) bcdd

(3) bbcd

(4) bcbc

[Question ID = 104][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q104]

1. 1 [Option ID = 413]
2. 2 [Option ID = 414]
3. 3 [Option ID = 415]
4. 4 [Option ID = 416]

6) ***Directions :*** *Read the extract given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.*

Life is but a stopping place, a pause in what's to be,
A resting place along the road, to sweet eternity. _______ 2
We all have different journeys,
Different paths along the way,
We all were meant to learn some things
But never meant to stay. _______ 6
Our destination is a place, far greater than we know,
For some the journey is quicker, for some it's slow. _______ 8
And when the journey finally ends,
We claim a great reward
And find an everlasting peace,
Together with the lord. _______ 12

Which journey is the poet referring to in line 9 ?

(1) A quick journey

(2) The journey of learning

(3) The journey of life

(4) The journey of eternity

[Question ID = 105][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q105]
1. 1 [Option ID = 417]
2. 2 [Option ID = 418]
3. 3 [Option ID = 419]
4. 4 [Option ID = 420]

Topic:- ENG_Q106-120_L1_P1_CTET

1) Which of the following is true of language ?

(1) Language is a system of systems.

(2) Language is a scientific system.

(3) Grammar is essential for a language.

(4) Every language has a script.

[Question ID = 106][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q106]
1. 1 [Option ID = 421]
2. 2 [Option ID = 422]
3. 3 [Option ID = 423]
4. 4 [Option ID = 424]

2) A child is pronouncing the letters and the sounds which the letters convey as she attempts to read. What is this known as ?

(1) Encoding

(2) Reading for meaning

(3) Memorizing

(4) Decoding

[Question ID = 107][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q107]
1. 1 [Option ID = 425]
2. 2 [Option ID = 426]
3. 3 [Option ID = 427]
4. 4 [Option ID = 428]

3) A teacher while teaching second language in her classroom makes the learners freely use their languages for interactions and explanation among themselves. What strategy does the teacher adopt here ?

(1) Bilingualism

(2) Translanguaging

(3) Multilingualism

(4) Group work

[Question ID = 108][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q108]
1. 1 [Option ID = 429]
2. 2 [Option ID = 430]
3. 3 [Option ID = 431]
4. 4 [Option ID = 432]

4) Duration of Foundational stage as recommended by the National Education Policy 2020 is

(1) Two years

(2) Three years

(3) Four years

(4) Five years

[Question ID = 109][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q109]

1. 1 [Option ID = 433]
2. 2 [Option ID = 434]
3. 3 [Option ID = 435]
4. 4 [Option ID = 436]

5) Which one of the following is the source of language development in children ?

(1) When children notice languages spoken by others

(2) Language spoken by mothers during pregnancy

(3) Language spoken to mothers when they deliver babies

(4) The language mothers often use when talking to their babies

[Question ID = 110][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q110]

1. 1 [Option ID = 437]
2. 2 [Option ID = 438]
3. 3 [Option ID = 439]
4. 4 [Option ID = 440]

6) A child just entered school for the foundational years and she scribbles on walls and floors which does not have any shape or pattern. What is this action of the child's language development known as ?

(1) Emergent literacy

(2) Functional literacy

(3) Part of cognitive development

(4) Development of numeracy

[Question ID = 111][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q111]

1. 1 [Option ID = 441]
2. 2 [Option ID = 442]
3. 3 [Option ID = 443]
4. 4 [Option ID = 444]

7) Which of the following statements are ***not*** true of language learning ?

(A) Children can learn many languages concurrently.

(B) First language interferes in the learning of second language.

(C) Language is learnt through meaningful use in contexts.

(D) Language is learnt when rules are mastered.

(1) (A) and (C) are not true

(2) (B) and (D) are not true

(3) (B), (C) and (D) are not true

(4) (A) and (D) are not true

[Question ID = 112][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q112]

1. 1 [Option ID = 445]
2. 2 [Option ID = 446]
3. 3 [Option ID = 447]
4. 4 [Option ID = 448]

8) Arun, a class-5 learner, listens to a paragraph about trees and he concentrates on sounds, words and then the overall idea. What is this approach to listening known as ?

(1) Top-down model

(2) Mixed model

(3) Qualitative approach

(4) Bottom-up approach

[Question ID = 113][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q113]

1. 1 [Option ID = 449]
2. 2 [Option ID = 450]
3. 3 [Option ID = 451]
4. 4 [Option ID = 452]

9) A teacher presents a set of tongue twisters to learners of class-5 and asks them to speak out the tongue twisters. What does she want learners to learn ?

(1) Listening, speaking and pronunciation

(2) Speaking and reading

(3) Pronunciation

(4) All the skills integrated

[Question ID = 114][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q114]

1. 1 [Option ID = 453]
2. 2 [Option ID = 454]
3. 3 [Option ID = 455]
4. 4 [Option ID = 456]

10) Which of the following is ***not*** true of sign language ?

(1) Sign language has a grammar.

(2) Sign language is a natural language.

(3) Sign language does not have a grammar.

(4) Sign language has different varieties.

[Question ID = 115][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q115]

1. 1 [Option ID = 457]
2. 2 [Option ID = 458]
3. 3 [Option ID = 459]
4. 4 [Option ID = 460]

11) A teacher organizes a pair work in her class and asks learners to read out alternate sentences from the paragraph of eight sentences and then learners have to write as they listen to their partner. They complete the paragraph and exchange to check whether they have listened to each other and written well. What is this language learning activity known as ?

(1) Mutual dictation

(2) Paragraph dictation

(3) Listening task

(4) Writing task

[Question ID = 116][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q116]

1. 1 [Option ID = 461]
2. 2 [Option ID = 462]
3. 3 [Option ID = 463]
4. 4 [Option ID = 464]

12) What is 'Ek Bharat Shreshtha Bharat' ?

(1) The Government of India's flagship programme to promote Indian languages and culture among school students

(2) The Government of India's Rail scheme to promote tourism and cultural explorations

(3) A programme to promote unity among all students in school

(4) Exploring India's indigenous cultures, traditions and history through school education

[Question ID = 117][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q117]

1. 1 [Option ID = 465]
2. 2 [Option ID = 466]
3. 3 [Option ID = 467]
4. 4 [Option ID = 468]

13) A teacher collects the instances of learning in her classroom and outside the classroom by all her learners and records them to use them for overall assessment. What is this process of assessment known as ?

(1) Summative assessment

(2) Formative assessment

(3) Portfolio assessment

(4) Continuous assessment

[Question ID = 118][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q118]

1. 1 [Option ID = 469]
2. 2 [Option ID = 470]
3. 3 [Option ID = 471]
4. 4 [Option ID = 472]

14) What is the status accorded to Hindi language in the Indian Constitution ?

(1) Official language

(2) Associate Official language

(3) Link language

(4) National language

[Question ID = 119][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q119]

1. 1 [Option ID = 473]
2. 2 [Option ID = 474]
3. 3 [Option ID = 475]
4. 4 [Option ID = 476]

15) A child enters school with her mother tongue and also the language of the society which is different from her mother tongue. In school she has another language as the medium of instruction. Which one of the following statements are ***not*** correct in her language learning ?

(A) Her school language learning will be successful with her knowledge of other languages.

(B) Her mother tongue and other language will interfere in her school language learning.

(C) She can use her linguistic repertoire (knowledge) of the other two languages to learn a new language.

(D) She will learn all the languages well, given the exposure and engagement.

(1) (A) is not correct

(2) (B) is not correct

(3) (C) is not correct

(4) (D) is not correct

[Question ID = 120][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_111_ENGLISH_Q120]

1. 1 [Option ID = 477]
2. 2 [Option ID = 478]
3. 3 [Option ID = 479]
4. 4 [Option ID = 480]

Topic:- Sanskrit_Q121-128_L2_P1_CTET

1) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

पूर्वं दक्षिणप्रदेशे एकः त्यागराजः नामा विद्वान् आसीत् । तस्य पुत्री ज्ञानाम्बा अतीव बुद्धिमती आसीत् । तस्याः बुद्धिमत्वकारणात् एव तस्यैः वरः दुर्लभः आसीत् । कश्चिदपि ज्ञानेन तस्याः समतां न अकरोत् । एकदा तस्याः पित्रा त्यागराजेन पार्श्वस्थग्रामस्य कश्चित् – पण्डितपुत्रः वररूपेण अन्विष्टः ज्ञानाम्बां च तस्य विषये असूचयत् । परन्तु ज्ञानाम्बा उक्तवती यत् अहं स्वयमेव तं द्रक्ष्यामि, प्रश्नं च प्रक्ष्यामि । ज्ञानाम्बायाः वाक्यं श्रुत्वा त्यागराजः चिन्तितोऽभवत् । तदा एकस्मिन् दिवसे सः वरस्य ग्रामं गत्वा तस्य पितरं ज्ञानाम्बायाः विचारम् अकथयत् । तस्य पिता ज्ञानाम्बायाः बुद्धिमत्त्वम् अजानत । यद्यपि सः स्वपुत्रस्य ज्ञानविषये आश्वस्तो न आसीत्, तथापि तेन ज्ञानाम्बायाः साक्षात्कारार्थम् स्वीकृतिः प्रदत्ता ।

अथ निश्चिते दिने सः पण्डितः स्वपुत्रेण सह त्यागराजकवेः गृहम् आगतः । प्रणामानन्तरम् ज्ञानाम्बा स्वपितरम् अवदत् यत् उभौ एव भवन्तौ पृथक् कक्षे तिष्ठताम् । अहम् अत्र एव द्वित्रान् सरलप्रश्नान् प्रक्ष्यामि ।

ज्ञानाम्बाकथनानुसारं त्यागराजः वरपितरं गृहीत्वा अन्यस्मिन् कक्षे अगच्छत् । ज्ञानाम्बा तं युवकं तस्य नाम अपृच्छत् । सः च 'बोधराजः' इति स्वनाम अवदत् । तदा ज्ञानाम्बा अपृच्छत् – अयि भोः व्याकरणं तु जानासि । तेन उक्तम् – आम् जानामि । मम अयम् प्रश्नः 'एकः बालकः विहस्य मातरं पृच्छति – अम्ब, माम् विहाय कुत्र गच्छसि' इति, कृपया 'विहस्य विहाय' इति पदयोः व्याकरणपरिचयः दीयताम् । पण्डितसूनुः अवदत् – स्पष्टमेव अत्र क्रमशः षष्ठी च चतुर्थी च विभक्तिः दृश्यते ।

ज्ञानाम्बया उक्तम् बाढम्, तर्हि 'अहं कथम्' इति पदयोः तु द्वितीया-विभक्तिः भवेत् ?

युवकः अवदत् – सत्यमुक्तम् त्वया 'एवमेवास्ति । ज्ञानाम्बया कथितम् – क्षणं तिष्ठतु भवान्,

सह किञ्चित् भोजनमानयामि । युवकोऽवदत् – नव नव, पित्रा सह गन्तव्यमस्ति ।
अस्मिन्नन्तरे त्यागराजः बोधराजपित्रा सह आगतः । तदा त्यागराजेन पृष्टम् जाते ! तव प्रश्नानामुत्तराणि कथं दत्तानि ? ज्ञानाम्बा स्मयमाना आसीत् । त्यागराजः कथितवान् – सम्यग् उत्तराणि दत्तानि, इति मन्ये । तदा ज्ञानाम्बा इमं श्लोकमवदत् – "यस्य षष्ठी चतुर्थी च, विहस्य विहाय च ।

अहं कथं द्वितीया स्यात्, द्वितीया स्याम् अहं कथम् ।।

एतच्छ्रुत्वा त्यागराजः निराशः अभवत् । हस्तयोः शिरः गृहीत्वा निम्नमुखः उपाविशत् । सः चिन्तितः आसीत् – किं कर्त्तव्यं कोऽपि ज्ञानवान् युवकः न दृश्यते ?
वस्तुतः विदुष्यः युवतयः समानं वरमिच्छन्ति । अत एव केनचित् कविना उक्तम् –

"व्युत्पन्नमतयो बालाः तुल्यं वाञ्छन्ति वल्लभम् ।
त्यागराजकवेः पुत्री ज्ञानाम्बा धीमती यथा ।।"

युवकस्य पिता ज्ञानाम्बायाः किम् अजानत् ?

(1) बुद्धिमत्त्वम्

(2) सौन्दर्यम्

(3) पाककलाम्

(4) चातुर्यम्

[Question ID = 241][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q121]

1. 1 [Option ID = 961]
2. 2 [Option ID = 962]
3. 3 [Option ID = 963]
4. 4 [Option ID = 964]

2) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

पूर्वं दक्षिणप्रदेशे एकः त्यागराजः नामा विद्वान् आसीत् । तस्य पुत्री ज्ञानाम्बा अतीव बुद्धिमती आसीत् । तस्याः बुद्धिमत्वकारणात् एव तस्यैः वरः दुर्लभः आसीत् । कश्चिदपि ज्ञानेन तस्याः समतां न अकरोत् । एकदा तस्याः पित्रा त्यागराजेन पार्श्वस्थग्रामस्य कश्चित् – पण्डितपुत्रः वररूपेण अन्विष्टः ज्ञानाम्बां च तस्य विषये असूचयत् । परन्तु ज्ञानाम्बा उक्तवती यत् अहं स्वयमेव तं द्रक्ष्यामि, प्रश्नं च प्रक्ष्यामि । ज्ञानाम्बायाः वाक्यं श्रुत्वा त्यागराजः चिन्तितोऽभवत् । तदा एकस्मिन् दिवसे सः वरस्य ग्रामं गत्वा तस्य पितरं ज्ञानाम्बायाः विचारम् अकथयत् । तस्य पिता ज्ञानाम्बायाः बुद्धिमत्त्वम् अजानत । यद्यपि सः स्वपुत्रस्य ज्ञानविषये आश्वस्तो न आसीत्, तथापि तेन ज्ञानाम्बायाः साक्षात्कारार्थम् स्वीकृतिः प्रदत्ता ।
अथ निश्चिते दिने सः पण्डितः स्वपुत्रेण सह त्यागराजकवेः गृहम् आगतः । प्रणामानन्तरम् ज्ञानाम्बा स्वपितरम् अवदत् यत् उभौ एव भवन्तौ पृथक् कक्षे तिष्ठताम् । अहम् अत्र एव द्वित्रान् सरलप्रश्नान् प्रक्ष्यामि ।
ज्ञानाम्बाकथनानुसारं त्यागराजः वरपितरं गृहीत्वा अन्यस्मिन् कक्षे अगच्छत् । ज्ञानाम्बा तं युवकं तस्य नाम अपृच्छत् । सः च 'बोधराजः' इति स्वनाम अवदत् । तदा ज्ञानाम्बा अपृच्छत् – अयि भोः व्याकरणं न जानासि । तेन उक्तम् – आम जानामि । मम अयम् प्रश्नः 'एकः बालकः

विहस्य मातरं पृच्छति – अम्ब, माम् विहाय कुत्र गच्छसि' इति, कृपया 'विहस्य विहाय' इति पदयोः व्याकरणपरिचयः दीयताम् । पण्डितसूनुः अवदत् – स्पष्टमेव अत्र क्रमशः षष्ठी च चतुर्थी च विभक्तिः दृश्यते ।
ज्ञानाम्बया उक्तम् बाढम्, तर्हि 'अहं कथम्' इति पदयोः तु द्वितीया-विभक्तिः भवेत् ?
युवकः अवदत् – सत्यमुक्तम् त्वया 'एवमेवास्ति । ज्ञानाम्बया कथितम् – क्षणं तिष्ठतु भवान्, अहं किञ्चित् भोजनमानयामि । युवकोऽवदत् – नैव नैव, पित्रा सह गन्तव्यमस्ति ।
अस्मिन्नन्तरे त्यागराजः बोधराजपित्रा सह आगतः । तदा त्यागराजेन पृष्टम् जाते ! तव प्रश्नानामुत्तराणि कथं दत्तानि ? ज्ञानाम्बा स्मयमाना आसीत् । त्यागराजः कथितवान् – सम्यग् उत्तराणि दत्तानि, इति मन्ये । तदा ज्ञानाम्बा इमं श्लोकमवदत् – "यस्य षष्ठी चतुर्थी च, विहस्य विहाय च ।
अहं कथं द्वितीया स्यात्, द्वितीया स्याम् अहं कथम् ।।
एतच्छ्रुत्वा त्यागराजः निराशः अभवत् । हस्तयोः शिरः गृहीत्वा निम्नमुखः उपाविशत् । सः चिन्तितः आसीत् – किं कर्त्तव्यं कोऽपि ज्ञानवान् युवकः न दृश्यते ?
वस्तुतः विदुष्यः युवतयः समानं वरमिच्छन्ति । अत एव केनचित् कविना उक्तम् –
"व्युत्पन्नमतयो बालाः तुल्यं वाञ्छन्ति वल्लभम् ।
त्यागराजकवेः पुत्री ज्ञानाम्बा धीमती यथा ।।"

अधोलिखितेषु ल्यप्प्रत्ययातं पदं किम् ?

(1) जानामि

(2) विहाय

(3) दृश्यते

(4) सम्यक्

[Question ID = 242][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q122]

1. 1 [Option ID = 965]
2. 2 [Option ID = 966]
3. 3 [Option ID = 967]
4. 4 [Option ID = 968]

3) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

पूर्वं दक्षिणप्रदेशे एकः त्यागराजः नामा विद्वान् आसीत् । तस्य पुत्री ज्ञानाम्बा अतीव बुद्धिमती आसीत् । तस्याः बुद्धिमत्वकारणात् एव तस्यैः वरः दुर्लभः आसीत् । कश्चिदपि ज्ञानेन तस्याः समतां न अकरोत् । एकदा तस्याः पित्रा त्यागराजेन पार्श्वस्थग्रामस्य कश्चित् – पण्डितपुत्रः वररूपेण अन्विष्टः ज्ञानाम्बां च तस्य विषये असूचयत् । परन्तु ज्ञानाम्बा उक्तवती यत् अहं स्वयमेव तं द्रक्ष्यामि, प्रश्नं च प्रक्ष्यामि । ज्ञानाम्बायाः वाक्यं श्रुत्वा त्यागराजः चिन्तितोऽभवत् । तदा एकस्मिन् दिवसे सः वरस्य ग्रामं गत्वा तस्य पितरं ज्ञानाम्बायाः विचारम् अकथयत् । तस्य पिता ज्ञानाम्बायाः बुद्धिमत्त्वम् अजानत । यद्यपि सः स्वपुत्रस्य ज्ञानविषये आश्वस्तो न आसीत्, तथापि तेन ज्ञानाम्बायाः साक्षात्कारार्थम् स्वीकृतिः प्रदत्ता ।

अथ निश्चिते दिने सः पण्डितः स्वपुत्रेण सह त्यागराजकवेः गृहम् आगतः । प्रणामानन्तरम् ज्ञानाम्बा स्वपितरम् अवदत् यत् उभौ एव भवन्तौ पृथक् कक्षे तिष्ठताम् । अहम् अत्र एव द्वित्रान् सरलप्रश्नान् प्रक्ष्यामि ।

ज्ञानाम्बाकथनानुसारं त्यागराजः वरपितरं गृहीत्वा अन्यस्मिन् कक्षे अगच्छत् । ज्ञानाम्बा तं युवकं तस्य नाम अपृच्छत् । सः च 'बोधराजः' इति स्वनाम अवदत् । तदा ज्ञानाम्बा अपृच्छत् – अयि भोः व्याकरणं तु जानासि । तेन उक्तम् – आम् जानामि । मम अयम् प्रश्नः 'एकः बालकः विहस्य मातरं पृच्छति – अम्ब, माम् विहाय कुत्र गच्छसि' इति, कृपया 'विहस्य विहाय' इति पदयोः व्याकरणपरिचयः दीयताम् । पण्डितसूनुः अवदत् – स्पष्टमेव अत्र क्रमशः षष्ठी च चतुर्थी च विभक्तिः दृश्यते ।

ज्ञानाम्बया उक्तम् बाढम्, तर्हि 'अहं कथम्' इति पदयोः तु द्वितीया-विभक्तिः भवेत् ?

युवकः अवदत् – सत्यमुक्तम् त्वया 'एवमेवास्ति । ज्ञानाम्बया कथितम् – क्षणं तिष्ठतु भवान्, अहं किञ्चित् भोजनमानयामि । युवकोऽवदत् – नैव नैव, पित्रा सह गन्तव्यमस्ति ।

अस्मिन्नन्तरे त्यागराजः बोधराजपित्रा सह आगतः । तदा त्यागराजेन पृष्टम् जाते ! तव प्रश्नानामुत्तराणि कथं दत्तानि ? ज्ञानाम्बा स्मयमाना आसीत् । त्यागराजः कथितवान् – सम्यग् उत्तराणि दत्तानि, इति मन्ये । तदा ज्ञानाम्बा इमं श्लोकमवदत् – "यस्य षष्ठी चतुर्थी च, विहस्य विहाय च ।

अहं कथं द्वितीया स्यात्, द्वितीया स्याम् अहं कथम् ।।

एतच्छ्रुत्वा त्यागराजः निराशः अभवत् । हस्तयोः शिरः गृहीत्वा निम्नमुखः उपाविशत् । सः चिन्तितः आसीत् – किं कर्त्तव्यं कोऽपि ज्ञानवान् युवकः न दृश्यते ?

वस्तुतः विदुष्यः युवतयः समानं वरमिच्छन्ति । अत एव केनचित् कविना उक्तम् –

"व्युत्पन्नमतयो बालाः तुल्यं वाञ्छन्ति वल्लभम् ।
त्यागराजकवेः पुत्री ज्ञानाम्बा धीमती यथा ।।"

'अहं किञ्चित् भोजनमानयामि' – इति कः कम् कथयति ?

(1) त्यागराजः युवकम्

(2) युवकः पितरम्

(3) ज्ञानाम्बा युवकम्

(4) ज्ञानाम्बा युवकपितरम्

[Question ID = 243][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q123]

1. 1 [Option ID = 969]
2. 2 [Option ID = 970]
3. 3 [Option ID = 971]
4. 4 [Option ID = 972]

4) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

पूर्वं दक्षिणप्रदेशे एकः त्यागराजः नामा विद्वान् आसीत् । तस्य पुत्री ज्ञानाम्बा अतीव बुद्धिमती आसीत् । तस्याः बुद्धिमत्वकारणात् एव तस्यैः वरः दुर्लभः आसीत् । कश्चिदपि ज्ञानेन तस्याः

समतां न अकरोत् । एकदा तस्याः पित्रा त्यागराजेन पार्श्वस्थग्रामस्य कश्चित् – पण्डितपुत्रः वररूपेण अन्विष्टः ज्ञानाम्बां च तस्य विषये असूचयत् । परन्तु ज्ञानाम्बा उक्तवती यत् अहं स्वयमेव तं द्रक्ष्यामि, प्रश्नं च प्रक्ष्यामि । ज्ञानाम्बायाः वाक्यं श्रुत्वा त्यागराजः चिन्तितोऽभवत् । तदा एकस्मिन् दिवसे सः वरस्य ग्रामं गत्वा तस्य पितरं ज्ञानाम्बायाः विचारम् अकथयत् । तस्य पिता ज्ञानाम्बायाः बुद्धिमत्त्वम् अजानत । यद्यपि सः स्वपुत्रस्य ज्ञानविषये आश्वस्तो न आसीत्, तथापि तेन ज्ञानाम्बायाः साक्षात्कारार्थम् स्वीकृतिः प्रदत्ता ।

अथ निश्चिते दिने सः पण्डितः स्वपुत्रेण सह त्यागराजकवेः गृहम् आगतः । प्रणामानन्तरम् ज्ञानाम्बा स्वपितरम् अवदत् यत् उभौ एव भवन्तौ पृथक् कक्षे तिष्ठताम् । अहम् अत्र एव द्वित्रान् सरलप्रश्नान् प्रक्ष्यामि ।

ज्ञानाम्बाकथनानुसारं त्यागराजः वरपितरं गृहीत्वा अन्यस्मिन् कक्षे अगच्छत् । ज्ञानाम्बा तं युवकं तस्य नाम अपृच्छत् । सः च 'बोधराजः' इति स्वनाम अवदत् । तदा ज्ञानाम्बा अपृच्छत् – अयि भोः व्याकरणं तु जानासि । तेन उक्तम् – आम् जानामि । मम अयम् प्रश्नः 'एकः बालकः विहस्य मातरं पृच्छति – अम्ब, माम् विहाय कुत्र गच्छसि' इति, कृपया 'विहस्य विहाय' इति पदयोः व्याकरणपरिचयः दीयताम् । पण्डितसूनुः अवदत् – स्पष्टमेव अत्र क्रमशः षष्ठी च चतुर्थी च विभक्तिः दृश्यते ।

ज्ञानाम्बया उक्तम् बाढम्, तर्हि 'अहं कथम्' इति पदयोः तु द्वितीया-विभक्तिः भवेत् ?

युवकः अवदत् – सत्यमुक्तम् त्वया 'एवमेवास्ति । ज्ञानाम्बया कथितम् – क्षणं तिष्ठतु भवान्, अहं किञ्चित् भोजनमानयामि । युवकोऽवदत् – नैव नैव, पित्रा सह गन्तव्यमस्ति ।

अस्मिन्नन्तरे त्यागराजः बोधराजपित्रा सह आगतः । तदा त्यागराजेन पृष्टम् जाते ! तव प्रश्नानामुत्तराणि कथं दत्तानि ? ज्ञानाम्बा स्मयमाना आसीत् । त्यागराजः कथितवान् – सम्यग् उत्तराणि दत्तानि, इति मन्ये । तदा ज्ञानाम्बा इमं श्लोकमवदत् – "यस्य षष्ठी चतुर्थी च, विहस्य विहाय च ।

अहं कथं द्वितीया स्यात्, द्वितीया स्याम् अहं कथम् ।।

एतच्छ्रुत्वा त्यागराजः निराशः अभवत् । हस्तयोः शिरः गृहीत्वा निम्नमुखः उपाविशत् । सः चिन्तितः आसीत् – किं कर्त्तव्यं कोऽपि ज्ञानवान् युवकः न दृश्यते ?

वस्तुतः विदुष्यः युवतयः समानं वरमिच्छन्ति । अत एव केनचित् कविना उक्तम् –

"व्युत्पन्नमतयो बालाः तुल्यं वाञ्छन्ति वल्लभम् ।
त्यागराजकवेः पुत्री ज्ञानाम्बा धीमती यथा ।।"

त्यागराजः कस्मिन् प्रदेशे अवसत् ?

(1) बङ्गप्रदेशे

(2) पूर्वप्रदेशे

(3) हिमाचलप्रदेशे

(4) दक्षिणप्रदेशे

[Question ID = 244][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q124]

1. 1 [Option ID = 973]

2. 2 [Option ID = 974]
3. 3 [Option ID = 975]
4. 4 [Option ID = 976]

5) **निर्देशः :** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

पूर्वं दक्षिणप्रदेशे एकः त्यागराजः नामा विद्वान् आसीत् । तस्य पुत्री ज्ञानाम्बा अतीव बुद्धिमती आसीत् । तस्याः बुद्धिमत्वकारणात् एव तस्यैः वरः दुर्लभः आसीत् । कश्चिदपि ज्ञानेन तस्याः समतां न अकरोत् । एकदा तस्याः पित्रा त्यागराजेन पार्श्वस्थग्रामस्य कश्चित् – पण्डितपुत्रः वररूपेण अन्विष्टः ज्ञानाम्बां च तस्य विषये असूचयत् । परन्तु ज्ञानाम्बा उक्तवती यत् अहं स्वयमेव तं द्रक्ष्यामि, प्रश्नं च प्रक्ष्यामि । ज्ञानाम्बायाः वाक्यं श्रुत्वा त्यागराजः चिन्तितोऽभवत् । तदा एकस्मिन् दिवसे सः वरस्य ग्रामं गत्वा तस्य पितरं ज्ञानाम्बायाः विचारम् अकथयत् । तस्य पिता ज्ञानाम्बायाः बुद्धिमत्त्वम् अजानत । यद्यपि सः स्वपुत्रस्य ज्ञानविषये आश्वस्तो न आसीत्, तथापि तेन ज्ञानाम्बायाः साक्षात्कारार्थम् स्वीकृतिः प्रदत्ता ।

अथ निश्चिते दिने सः पण्डितः स्वपुत्रेण सह त्यागराजकवेः गृहम् आगतः । प्रणामानन्तरम् ज्ञानाम्बा स्वपितरम् अवदत् यत् उभौ एव भवन्तौ पृथक् कक्षे तिष्ठताम् । अहम् अत्र एव द्वित्रान् सरलप्रश्नान् प्रक्ष्यामि ।

ज्ञानाम्बाकथनानुसारं त्यागराजः वरपितरं गृहीत्वा अन्यस्मिन् कक्षे अगच्छत् । ज्ञानाम्बा तं युवकं तस्य नाम अपृच्छत् । सः च 'बोधराजः' इति स्वनाम अवदत् । तदा ज्ञानाम्बा अपृच्छत् – अयि भोः व्याकरणं तु जानासि । तेन उक्तम् – आम् जानामि । मम अयम् प्रश्नः 'एकः बालकः विहस्य मातरं पृच्छति – अम्ब, माम् विहाय कुत्र गच्छसि' इति, कृपया 'विहस्य विहाय' इति पदयोः व्याकरणपरिचयः दीयताम् । पण्डितसूनुः अवदत् – स्पष्टमेव अत्र क्रमशः षष्ठी च चतुर्थी च विभक्तिः दृश्यते ।

ज्ञानाम्बया उक्तम् बाढम्, तर्हि 'अहं कथम्' इति पदयोः तु द्वितीया-विभक्तिः भवेत् ?

युवकः अवदत् – सत्यमुक्तम् त्वया 'एवमेवास्ति । ज्ञानाम्बया कथितम् – क्षणं तिष्ठतु भवान्, अहं किञ्चित् भोजनमानयामि । युवकोऽवदत् – नैव नैव, पित्रा सह गन्तव्यमस्ति ।

अस्मिन्नन्तरे त्यागराजः बोधराजपित्रा सह आगतः । तदा त्यागराजेन पृष्टम् जाते ! तव प्रश्नानामुत्तराणि कथं दत्तानि ? ज्ञानाम्बा स्मयमाना आसीत् । त्यागराजः कथितवान् – सम्यग् उत्तराणि दत्तानि, इति मन्ये । तदा ज्ञानाम्बा इमं श्लोकमवदत् – "यस्य षष्ठी चतुर्थी च, विहस्य विहाय च ।

अहं कथं द्वितीया स्यात्, द्वितीया स्याम् अहं कथम् ।।

एतच्छ्रुत्वा त्यागराजः निराशः अभवत् । हस्तयोः शिरः गृहीत्वा निम्नमुखः उपाविशत् । सः चिन्तितः आसीत् – किं कर्त्तव्यं कोऽपि ज्ञानवान् युवकः न दृश्यते ?

वस्तुतः विदुष्यः युवतयः समानं वरमिच्छन्ति । अत एव केनचित् कविना उक्तम् –

"व्युत्पन्नमतयो बालाः तुल्यं वाञ्छन्ति वल्लभम् ।
त्यागराजकवेः पुत्री ज्ञानाम्बा धीमती यथा ।।"

विदुष्यः युवतयः कीदृशं वरं इच्छन्ति ?

(1) स्थूलम्

(2) समानम्

(3) भीमकायम्

(4) क्षीणकायम्

[Question ID = 245][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q125]

1. 1 [Option ID = 977]
2. 2 [Option ID = 978]
3. 3 [Option ID = 979]
4. 4 [Option ID = 980]

6) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

पूर्वं दक्षिणप्रदेशे एकः त्यागराजः नामा विद्वान् आसीत् । तस्य पुत्री ज्ञानाम्बा अतीव बुद्धिमती आसीत् । तस्याः बुद्धिमत्वकारणात् एव तस्यैः वरः दुर्लभः आसीत् । कश्चिदपि ज्ञानेन तस्याः समतां न अकरोत् । एकदा तस्याः पित्रा त्यागराजेन पार्श्वस्थग्रामस्य कश्चित् – पण्डितपुत्रः वररूपेण अन्विष्टः ज्ञानाम्बां च तस्य विषये असूचयत् । परन्तु ज्ञानाम्बा उक्तवती यत् अहं स्वयमेव तं द्रक्ष्यामि, प्रश्नं च प्रक्ष्यामि । ज्ञानाम्बायाः वाक्यं श्रुत्वा त्यागराजः चिन्तितोऽभवत् । तदा एकस्मिन् दिवसे सः वरस्य ग्रामं गत्वा तस्य पितरं ज्ञानाम्बायाः विचारम् अकथयत् । तस्य पिता ज्ञानाम्बायाः बुद्धिमत्त्वम् अजानत । यद्यपि सः स्वपुत्रस्य ज्ञानविषये आश्वस्तो न आसीत्, तथापि तेन ज्ञानाम्बायाः साक्षात्कारार्थम् स्वीकृतिः प्रदत्ता ।

अथ निश्चिते दिने सः पण्डितः स्वपुत्रेण सह त्यागराजकवेः गृहम् आगतः । प्रणामानन्तरम् ज्ञानाम्बा स्वपितरम् अवदत् यत् उभौ एव भवन्तौ पृथक् कक्षे तिष्ठताम् । अहम् अत्र एव द्वित्रान् सरलप्रश्नान् प्रक्ष्यामि ।

ज्ञानाम्बाकथनानुसारं त्यागराजः वरपितरं गृहीत्वा अन्यस्मिन् कक्षे अगच्छत् । ज्ञानाम्बा तं युवकं तस्य नाम अपृच्छत् । सः च 'बोधराजः' इति स्वनाम अवदत् । तदा ज्ञानाम्बा अपृच्छत् – अयि भोः व्याकरणं तु जानासि । तेन उक्तम् – आम् जानामि । मम अयम् प्रश्नः 'एकः बालकः विहस्य मातरं पृच्छति – अम्ब, माम् विहाय कुत्र गच्छसि' इति, कृपया 'विहस्य विहाय' इति पदयोः व्याकरणपरिचयः दीयताम् । पण्डितसूनुः अवदत् – स्पष्टमेव अत्र क्रमशः षष्ठी च चतुर्थी च विभक्तिः दृश्यते ।

ज्ञानाम्बया उक्तम् बाढम्, तर्हि 'अहं कथम्' इति पदयोः तु द्वितीया-विभक्तिः भवेत् ?

युवकः अवदत् – सत्यमुक्तम् त्वया 'एवमेवास्ति । ज्ञानाम्बया कथितम् – क्षणं तिष्ठतु भवान्, अहं किञ्चित् भोजनमानयामि । युवकोऽवदत् – नैव नैव, पित्रा सह गन्तव्यमस्ति ।

अस्मिन्नन्तरे त्यागराजः बोधराजपित्रा सह आगतः । तदा त्यागराजेन पृष्टम् जाते ! तव प्रश्नानामुत्तराणि कथं दत्तानि ? ज्ञानाम्बा स्मयमाना आसीत् । त्यागराजः कथितवान् – सम्यग् उत्तराणि दत्तानि, इति मन्ये । तदा ज्ञानाम्बा इमं श्लोकमवदत् – "यस्य षष्ठी चतुर्थी च, विहस्य विहाय च ।

अहं कथं द्वितीया स्यात्, द्वितीया स्याम् अहं कथम् ।।

एतच्छ्रुत्वा त्यागराजः निराशः अभवत् । हस्तयोः शिरः गृहीत्वा निम्नमुखः उपाविशत् । सः

चिन्तितः आसीत् – किं कर्त्तव्यं कोऽपि ज्ञानवान् युवकः न दृश्यते ?
वस्तुतः विदुष्यः युवतयः समानं वरमिच्छन्ति । अत एव केनचित् कविना उक्तम् –
"व्युत्पन्नमतयो बालाः तुल्यं वाञ्छन्ति वल्लभम् ।
त्यागराजकवेः पुत्री ज्ञानाम्बा धीमती यथा ।।"
त्यागराजेन – अस्मिन् पदे का विभक्तिः ?

(1) पञ्चमी

(2) षष्ठी

(3) चतुर्थी

(4) तृतीया

[Question ID = 246][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q126]

1. 1 [Option ID = 981]
2. 2 [Option ID = 982]
3. 3 [Option ID = 983]
4. 4 [Option ID = 984]

7) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

पूर्वं दक्षिणप्रदेशे एकः त्यागराजः नामा विद्वान् आसीत् । तस्य पुत्री ज्ञानाम्बा अतीव बुद्धिमती आसीत् । तस्याः बुद्धिमत्वकारणात् एव तस्यैः वरः दुर्लभः आसीत् । कश्चिदपि ज्ञानेन तस्याः समतां न अकरोत् । एकदा तस्याः पित्रा त्यागराजेन पार्श्वस्थग्रामस्य कश्चित् – पण्डितपुत्रः वररूपेण अन्विष्टः ज्ञानाम्बां च तस्य विषये असूचयत् । परन्तु ज्ञानाम्बा उक्तवती यत् अहं स्वयमेव तं द्रक्ष्यामि, प्रश्नं च प्रक्ष्यामि । ज्ञानाम्बायाः वाक्यं श्रुत्वा त्यागराजः चिन्तितोऽभवत् । तदा एकस्मिन् दिवसे सः वरस्य ग्रामं गत्वा तस्य पितरं ज्ञानाम्बायाः विचारम् अकथयत् । तस्य पिता ज्ञानाम्बायाः बुद्धिमत्त्वम् अजानत । यद्यपि सः स्वपुत्रस्य ज्ञानविषये आश्वस्तो न आसीत्, तथापि तेन ज्ञानाम्बायाः साक्षात्कारार्थम् स्वीकृतिः प्रदत्ता ।
अथ निश्चिते दिने सः पण्डितः स्वपुत्रेण सह त्यागराजकवेः गृहम् आगतः । प्रणामानन्तरम् ज्ञानाम्बा स्वपितरम् अवदत् यत् उभौ एव भवन्तौ पृथक् कक्षे तिष्ठताम् । अहम् अत्र एव द्वित्रान् सरलप्रश्नान् प्रक्ष्यामि ।
ज्ञानाम्बाकथनानुसारं त्यागराजः वरपितरं गृहीत्वा अन्यस्मिन् कक्षे अगच्छत् । ज्ञानाम्बा तं युवकं तस्य नाम अपृच्छत् । सः च 'बोधराजः' इति स्वनाम अवदत् । तदा ज्ञानाम्बा अपृच्छत् – अयि भोः व्याकरणं तु जानासि । तेन उक्तम् – आम् जानामि । मम अयम् प्रश्नः 'एकः बालकः विहस्य मातरं पृच्छति – अम्ब, माम् विहाय कुत्र गच्छसि' इति, कृपया 'विहस्य विहाय' इति पदयोः व्याकरणपरिचयः दीयताम् । पण्डितसूनुः अवदत् – स्पष्टमेव अत्र क्रमशः षष्ठी च चतुर्थी च विभक्तिः दृश्यते ।
ज्ञानाम्बया उक्तम् बाढम्, तर्हि 'अहं कथम्' इति पदयोः तु द्वितीया-विभक्तिः भवेत् ?
युवकः अवदत् – सत्यमुक्तम् त्वया 'एवमेवास्ति । ज्ञानाम्बया कथितम् – क्षणं तिष्ठतु भवान्, अहं किञ्चित् भोजनमानयामि । युवकोऽवदत् – नैव नैव, पित्रा सह गन्तव्यमस्ति ।

अस्मिन्नन्तरे त्यागराजः बोधराजपित्रा सह आगतः । तदा त्यागराजेन पृष्टम् जाते ! तव प्रश्नानामुत्तराणि कथं दत्तानि ? ज्ञानाम्बा स्मयमाना आसीत् । त्यागराजः कथितवान् – सम्यग् उत्तराणि दत्तानि, इति मन्ये । तदा ज्ञानाम्बा इमं श्लोकमवदत् – "यस्य षष्ठी चतुर्थी च, विहस्य विहाय च ।

अहं कथं द्वितीया स्यात्, द्वितीया स्याम् अहं कथम् ।।

एतच्छ्रुत्वा त्यागराजः निराशः अभवत् । हस्तयोः शिरः गृहीत्वा निम्नमुखः उपाविशत् । सः चिन्तितः आसीत् – किं कर्त्तव्यं कोऽपि ज्ञानवान् युवकः न दृश्यते ?

वस्तुतः विदुष्यः युवतयः समानं वरमिच्छन्ति । अत एव केनचित् कविना उक्तम् –

"व्युत्पन्नमतयो बालाः तुल्यं वाञ्छन्ति वल्लभम् ।
त्यागराजकवेः पुत्री ज्ञानाम्बा धीमती यथा ।।"

युवकस्य नाम किम् आसीत् ?

(1) बोधराजः

(2) मोहनः

(3) चन्द्रभानः

(4) कृष्णकान्तः

[Question ID = 247][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q127]

1. 1 [Option ID = 985]
2. 2 [Option ID = 986]
3. 3 [Option ID = 987]
4. 4 [Option ID = 988]

8) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

पूर्वं दक्षिणप्रदेशे एकः त्यागराजः नामा विद्वान् आसीत् । तस्य पुत्री ज्ञानाम्बा अतीव बुद्धिमती आसीत् । तस्याः बुद्धिमत्वकारणात् एव तस्यैः वरः दुर्लभः आसीत् । कश्चिदपि ज्ञानेन तस्याः समतां न अकरोत् । एकदा तस्याः पित्रा त्यागराजेन पार्श्वस्थग्रामस्य कश्चित् – पण्डितपुत्रः वररूपेण अन्विष्टः ज्ञानाम्बां च तस्य विषये असूचयत् । परन्तु ज्ञानाम्बा उक्तवती यत् अहं स्वयमेव तं द्रक्ष्यामि, प्रश्नं च प्रक्ष्यामि । ज्ञानाम्बायाः वाक्यं श्रुत्वा त्यागराजः चिन्तितोऽभवत् । तदा एकस्मिन् दिवसे सः वरस्य ग्रामं गत्वा तस्य पितरं ज्ञानाम्बायाः विचारम् अकथयत् । तस्य पिता ज्ञानाम्बायाः बुद्धिमत्त्वम् अजानत । यद्यपि सः स्वपुत्रस्य ज्ञानविषये आश्वस्तो न आसीत्, तथापि तेन ज्ञानाम्बायाः साक्षात्कारार्थम् स्वीकृतिः प्रदत्ता ।

अथ निश्चिते दिने सः पण्डितः स्वपुत्रेण सह त्यागराजकवेः गृहम् आगतः । प्रणामानन्तरम् ज्ञानाम्बा स्वपितरम् अवदत् यत् उभौ एव भवन्तौ पृथक् कक्षे तिष्ठताम् । अहम् अत्र एव द्वित्रान् सरलप्रश्नान् प्रक्ष्यामि ।

ज्ञानाम्बाकथनानुसारं त्यागराजः वरपितरं गृहीत्वा अन्यस्मिन् कक्षे अगच्छत् । ज्ञानाम्बा तं युवकं तस्य नाम अपृच्छत् । सः च 'बोधराजः' इति स्वनाम अवदत् । तदा ज्ञानाम्बा अपृच्छत् – अयि भोः व्याकरणं तु जानासि । तेन उक्तम् – आम् जानामि । मम अयम् प्रश्नः 'एकः बालकः

विहस्य मातर पृच्छति – अम्ब, माम् विहाय कुत्र गच्छसि' इति, कृपया 'विहस्य विहाय' इति पदयोः व्याकरणपरिचयः दीयताम् । पण्डितसूनुः अवदत् – स्पष्टमेव अत्र क्रमशः षष्ठी च चतुर्थी च विभक्तिः दृश्यते ।

ज्ञानाम्बया उक्तम् बाढम्, तर्हि 'अहं कथम्' इति पदयोः तु द्वितीया-विभक्तिः भवेत् ?

युवकः अवदत् – सत्यमुक्तम् त्वया 'एवमेवास्ति । ज्ञानाम्बया कथितम् – क्षणं तिष्ठतु भवान्, अहं किञ्चित् भोजनमानयामि । युवकोऽवदत् – नैव नैव, पित्रा सह गन्तव्यमस्ति ।

अस्मिन्नन्तरे त्यागराजः बोधराजपित्रा सह आगतः । तदा त्यागराजेन पृष्टम् जाते ! तव प्रश्नानामुत्तराणि कथं दत्तानि ? ज्ञानाम्बा स्मयमाना आसीत् । त्यागराजः कथितवान् – सम्यग् उत्तराणि दत्तानि, इति मन्ये । तदा ज्ञानाम्बा इमं श्लोकमवदत् – "यस्य षष्ठी चतुर्थी च, विहस्य विहाय च ।

अहं कथं द्वितीया स्यात्, द्वितीया स्याम् अहं कथम् ।।

एतच्छ्रुत्वा त्यागराजः निराशः अभवत् । हस्तयोः शिरः गृहीत्वा निम्नमुखः उपाविशत् । सः चिन्तितः आसीत् – किं कर्त्तव्यं कोऽपि ज्ञानवान् युवकः न दृश्यते ?

वस्तुतः विदुष्यः युवतयः समानं वरमिच्छन्ति । अत एव केनचित् कविना उक्तम् –

"व्युत्पन्नमतयो बालाः तुल्यं वाञ्छन्ति वल्लभम् ।
त्यागराजकवेः पुत्री ज्ञानाम्बा धीमती यथा ।।"

चिन्तितोऽभवत् – अस्य पदस्य सन्धिविच्छेदः किम् ?

(1) चिन् + तितोऽभवत्

(2) चिन्ति + तोऽभवत्

(3) चिन्तितः + अभवत्

(4) चिन्तित + ओऽभवत्

[Question ID = 248][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q128]

1. 1 [Option ID = 989]
2. 2 [Option ID = 990]
3. 3 [Option ID = 991]
4. 4 [Option ID = 992]

Topic:- Sanskrit_Q129-135_L2_P1_CTET

1) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

एकस्मिन् वने चत्वारः वृषभाः निवसन्ति स्म । ते चत्वारः सर्वदा सम्मिल्य भ्रमणं खादनं च कुर्वन्ति स्म । सुखदुःखयोः अपि ते कदापि एकाकी विचरणं न कुर्वन्ति स्म । अस्मात् कारणात् अन्ये पशवः तेषु आक्रमणं कर्तुं समर्थाः न भूताः । यतो हि ते मिलित्वा तं पशुं परास्तं कृत्वा धावयन्ति स्म । अतः सम्पूर्णे वने तासां प्रभावः आसीत् । अनेन कारणेन सिंहः व्याघ्रः इत्यादयः औदासीन्यं प्रकटयन्ति स्म यतो हि ते तासां पुष्टं मांसं खादितुं समर्थाः न आसन् । वने ये चाटुकाराः श्रृगालाः लोमशाः आसन् ते अपि लालायिताः परन्तु किञ्चित् अपि कर्तुं समर्थाः न आसन् । भीकूः नाम्नः एकः लोमशः बहुदिनात् लालायितः । लोमशः अवशिष्टं मांसं बहुदिनपर्यन्तं अति औत्सुक्येन खादितवान् ।

सः समये समये सिंहं उद्दीपयतुं प्रयासं करोति स्म । परन्तु तेषां चतुर्णाम् वृषमानां समक्षे सिंह अपि सामर्थ्यहीनः आसीत् । अतः सिंह अपि साहसः न कृतवान् ।

एकदा भीकूः लोमशः स्वबुद्धिचातुर्येण अथक् प्रयासं कृत्वा तेषु वृषभेषु मध्ये मतभेदं स्थापितवान् । इदानीं ते वृषभाः परस्परं विरोधिनः अभवन् । अतः पृथक् पृथक् भूत्वा एकाकिनः चरन्ति भ्रमन्ति स्म । परन्तु लोमशः स्वयमेव एकस्मिन् अपि वृषभे आक्रमणं कर्तुं समर्थः न आसीत् । अतः सह सिंहं सूचयति यत् चत्वारः वृषभाः इदानीं परस्परं वैरिणः अभवन् । ते एकाकी एव भ्रमन्ति चरन्ति विचरन्ति स्म । इमं अवसरं प्राप्वा सिंहः एकं एकं कृत्वा चतुरः बलवान् वृषभान् मारयित्वा तेषां पुष्टस्वादिष्ट मांसस्य आस्वादनं कृतवान् । लोमशः अपि अवशिष्टस्य मांसस्य भक्षणं कृत्वा प्रसन्नः अभूत् । अस्तु कथया शिक्ष्यते यत् संगठने शक्तिः भवति ।

वृषभाः सम्मिल्य किं न कुर्वन्ति स्म ?

(1) भ्रमन्ति

(2) गायन्ति

(3) खादन्ति

(4) विचरन्ति

[Question ID = 249][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q129]

1. 1 [Option ID = 993]
2. 2 [Option ID = 994]
3. 3 [Option ID = 995]
4. 4 [Option ID = 996]

2) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

एकस्मिन् वने चत्वारः वृषभाः निवसन्ति स्म । ते चत्वारः सर्वदा सम्मिल्य भ्रमणं खादनं च कुर्वन्ति स्म । सुखदुःखयोः अपि ते कदापि एकाकी विचरणं न कुर्वन्ति स्म । अस्मात् कारणात् अन्ये पशवः तेषु आक्रमणं कर्तुं समर्थाः न भूताः । यतो हि ते मिलित्वा तं पशुं परास्तं कृत्वा धावयन्ति स्म । अतः सम्पूर्णे वने तासां प्रभावः आसीत् । अनेन कारणेन सिंहः व्याघ्रः इत्यादयः औदासीन्यं प्रकटयन्ति स्म यतो हि ते तासां पुष्टं मांसं खादितुं समर्थाः न आसन् । वने ये चाटुकाराः श्रृगालाः लोमशाः आसन् ते अपि लालायिताः परन्तु किञ्चित् अपि कर्तुं समर्थाः न आसन् । भीकूः नाम्नः एकः लोमशः बहुदिनात् लालायितः । लोमशः अवशिष्टं मांसं बहुदिनपर्यन्तं अति औत्सुक्येन खादितवान् ।
सः समये समये सिंहं उद्दीपयतुं प्रयासं करोति स्म । परन्तु तेषां चतुर्णाम् वृषमानां समक्षे सिंह अपि सामर्थ्यहीनः आसीत् । अतः सिंह अपि साहसः न कृतवान् ।
एकदा भीकूः लोमशः स्वबुद्धिचातुर्येण अथक् प्रयासं कृत्वा तेषु वृषभेषु मध्ये मतभेदं स्थापितवान् । इदानीं ते वृषभाः परस्परं विरोधिनः अभवन् । अतः पृथक् पृथक् भूत्वा एकाकिनः चरन्ति भ्रमन्ति स्म । परन्तु लोमशः स्वयमेव एकस्मिन् अपि वृषभे आक्रमणं कर्तुं समर्थः न आसीत् । अतः सह सिंहं सूचयति यत् चत्वारः वृषभाः इदानीं परस्परं वैरिणः अभवन् । ते एकाकी एव भ्रमन्ति चरन्ति विचरन्ति स्म । इमं अवसरं प्राप्त्वा सिंहः एकं एकं कृत्वा चतुरः बलवान् वृषभान् मारयित्वा तेषां पुष्टस्वादिष्ट मांसस्य आस्वादनं कृतवान् । लोमशः अपि अवशिष्टस्य मांसस्य भक्षणं कृत्वा प्रसन्नः अभूत् । अस्तु कथया शिक्ष्यते यत् संगठने शक्तिः भवति ।

खादितवान् – इति अस्मिन् पदे कः प्रत्ययः अस्ति ?

(1) क्त्वा

(2) शाणच्

(3) क्तवतु

(4) शतृ

[Question ID = 250][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q130]

1. 1 [Option ID = 997]
2. 2 [Option ID = 998]
3. 3 [Option ID = 999]
4. 4 [Option ID = 1000]

3) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

एकस्मिन् वने चत्वारः वृषभाः निवसन्ति स्म । ते चत्वारः सर्वदा सम्मिल्य भ्रमणं खादनं च कुर्वन्ति स्म । सुखदुःखयोः अपि ते कदापि एकाकी विचरणं न कुर्वन्ति स्म । अस्मात् कारणात् अन्ये पशवः तेषु आक्रमणं कर्तुं समर्थाः न भूताः । यतो हि ते मिलित्वा तं पशुं परास्तं कृत्वा धावयन्ति स्म । अतः सम्पूर्णे वने तासां प्रभावः आसीत् । अनेन कारणेन सिंहः व्याघ्रः इत्यादयः औदासीन्यं प्रकटयन्ति स्म यतो हि ते तासां पुष्टं मांसं खादितुं समर्थाः न आसन् । वने ये चाटुकाराः श्रृगालाः लोमशाः आसन् ते अपि लालायिताः परन्तु किञ्चित् अपि कर्तुं समर्थाः न आसन् । भीकूः नाम्नः एकः लोमशः बहुदिनात् लालायितः । लोमशः अवशिष्टं मांसं बहुदिनपर्यन्तं अति औत्सुक्येन खादितवान् ।

सः समये समये सिंहं उद्दीपयतुं प्रयासं करोति स्म । परन्तु तेषां चतुर्णाम् वृषमानां समक्षे सिंह अपि सामर्थ्यहीनः आसीत् । अतः सिंह अपि साहसः न कृतवान् ।

एकदा भीकूः लोमशः स्वबुद्धिचातुर्येण अथक् प्रयासं कृत्वा तेषु वृषभेषु मध्ये मतभेदं स्थापितवान् । इदानीं ते वृषभाः परस्परं विरोधिनः अभवन् । अतः पृथक् पृथक् भूत्वा एकाकिनः चरन्ति भ्रमन्ति स्म । परन्तु लोमशः स्वयमेव एकस्मिन् अपि वृषभे आक्रमणं कर्तुं समर्थः न आसीत् । अतः सह सिंहं सूचयति यत् चत्वारः वृषभाः इदानीं परस्परं वैरिणः अभवन् । ते एकाकी एव भ्रमन्ति चरन्ति विचरन्ति स्म । इमं अवसरं प्राप्त्वा सिंहः एकं एकं कृत्वा चतुरः बलवान् वृषभान् मारयित्वा तेषां पुष्टस्वादिष्ट मांसस्य आस्वादनं कृतवान् । लोमशः अपि अवशिष्टस्य मांसस्य भक्षणं कृत्वा प्रसन्नः अभूत् । अस्तु कथया शिक्ष्यते यत् संगठने शक्तिः भवति ।

लोमशः स्वयमेव किं कर्तुं समर्थः न आसीत् ?

(1) जलाशये स्नातुम्

(2) वृक्षे आरोहणम्

(3) वने धावितुम्

(4) वृषभे आक्रमणं कर्तुम्

[Question ID = 251][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q131]

1. 1 [Option ID = 1001]
2. 2 [Option ID = 1002]
3. 3 [Option ID = 1003]
4. 4 [Option ID = 1004]

4) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

एकस्मिन् वने चत्वारः वृषभाः निवसन्ति स्म । ते चत्वारः सर्वदा सम्मिल्य भ्रमणं खादनं च कुर्वन्ति स्म । सुखदुःखयोः अपि ते कदापि एकाकी विचरणं न कुर्वन्ति स्म । अस्मात् कारणात् अन्ये पशवः तेषु आक्रमणं कर्तुं समर्थाः न भूताः । यतो हि ते मिलित्वा तं पशुं परास्तं कृत्वा धावयन्ति स्म । अतः सम्पूर्णे वने तासां प्रभावः आसीत् । अनेन कारणेन सिंहः व्याघ्रः इत्यादयः औदासीन्यं प्रकटयन्ति स्म यतो हि ते तासां पुष्टं मांसं खादितुं समर्थाः न आसन् । वने ये चाटुकाराः श्रृगालाः लोमशाः आसन् ते अपि लालायिताः परन्तु किञ्चित् अपि कर्तुं समर्थाः न आसन् । भीकूः नाम्नः एकः लोमशः बहुदिनात् लालायितः । लोमशः अवशिष्टं मांसं बहुदिनपर्यन्तं अति औत्सुक्येन खादितवान् ।

सः समये समये सिंहं उद्दीपयतुं प्रयासं करोति स्म । परन्तु तेषां चतुर्णाम् वृषमानां समक्षे सिंह अपि सामर्थ्यहीनः आसीत् । अतः सिंह अपि साहसः न कृतवान् ।

एकदा भीकूः लोमशः स्वबुद्धिचातुर्येण अथक् प्रयासं कृत्वा तेषु वृषभेषु मध्ये मतभेदं स्थापितवान् । इदानीं ते वृषभाः परस्परं विरोधिनः अभवन् । अतः पृथक् पृथक् भूत्वा एकाकिनः चरन्ति भ्रमन्ति स्म । परन्तु लोमशः स्वयमेव एकस्मिन् अपि वृषभे आक्रमणं कर्तुं समर्थः न आसीत् । अतः सह सिंहं सूचयति यत् चत्वारः वृषभाः इदानीं परस्परं वैरिणः अभवन् । ते एकाकी एव भ्रमन्ति चरन्ति विचरन्ति स्म । इमं अवसरं प्राप्त्वा सिंहः एकं एकं कृत्वा चतुरः बलवान् वृषभान् मारयित्वा तेषां पुष्टस्वादिष्ट मांसस्य आस्वादनं कृतवान् । लोमशः अपि अवशिष्टस्य मांसस्य भक्षणं कृत्वा प्रसन्नः अभूत् । अस्तु कथया शिक्ष्यते यत् संगठने शक्तिः भवति ।

'अहिंसकः' इत्यस्य पदस्य विपरीतार्थकं पदं किम् अस्ति ?

(1) भयानकः

(2) हिंसकः

(3) भ्रमणशीलः

(4) व्याकुलः

[Question ID = 252][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q132]

1. 1 [Option ID = 1005]
2. 2 [Option ID = 1006]
3. 3 [Option ID = 1007]
4. 4 [Option ID = 1008]

5) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

एकस्मिन् वने चत्वारः वृषभाः निवसन्ति स्म । ते चत्वारः सर्वदा सम्मिल्य भ्रमणं खादनं च कुर्वन्ति स्म । सुखदुःखयोः अपि ते कदापि एकाकी विचरणं न कुर्वन्ति स्म । अस्मात् कारणात् अन्ये पशवः तेषु आक्रमणं कर्तुं समर्थाः न भूताः । यतो हि ते मिलित्वा तं पशुं परास्तं कृत्वा धावयन्ति स्म । अतः सम्पूर्णे वने तासां प्रभावः आसीत् । अनेन कारणेन सिंहः व्याघ्रः इत्यादयः औदासीन्यं प्रकटयन्ति स्म यतो हि ते तासां पुष्टं मांसं खादितुं समर्थाः न आसन् । वने ये चाटुकाराः श्रृगालाः लोमशाः आसन् ते अपि लालायिताः परन्तु किञ्चित् अपि कर्तुं समर्थाः न आसन् । भीकूः नाम्नः एकः लोमशः बहुदिनात् लालायितः । लोमशः अवशिष्टं मांसं बहुदिनपर्यन्तं अति औत्सुक्येन खादितवान् ।

सः समये समये सिंहं उद्दीपयतुं प्रयासं करोति स्म । परन्तु तेषां चतुर्णाम् वृषमानां समक्षे सिंह अपि सामर्थ्यहीनः आसीत् । अतः सिंह अपि साहसः न कृतवान् ।

एकदा भीकूः लोमशः स्वबुद्धिचातुर्येण अथक् प्रयासं कृत्वा तेषु वृषभेषु मध्ये मतभेदं स्थापितवान् । इदानीं ते वृषभाः परस्परं विरोधिनः अभवन् । अतः पृथक् पृथक् भूत्वा एकाकिनः चरन्ति भ्रमन्ति स्म । परन्तु लोमशः स्वयमेव एकस्मिन् अपि वृषभे आक्रमणं कर्तुं समर्थः न आसीत् । अतः सह सिंहं सूचयति यत् चत्वारः वृषभाः इदानीं परस्परं वैरिणः अभवन् । ते एकाकी एव भ्रमन्ति चरन्ति विचरन्ति स्म । इमं अवसरं प्राप्त्वा सिंहः एकं एकं कृत्वा चतुरः बलवान् वृषभान् मारयित्वा तेषां पुष्टस्वादिष्ट मांसस्य आस्वादनं कृतवान् । लोमशः अपि अवशिष्टस्य मांसस्य भक्षणं कृत्वा प्रसन्नः अभूत् । अस्तु कथया शिक्ष्यते यत् संगठने शक्तिः भवति ।

कुर्वन्ति इत्यस्य पदस्य पदपरिचयं ददातु ।

(1) लृट्लकार, उत्तमपुरुष, एकवचन

(2) लङ्लकार, प्रथमपुरुष, बहुवचन

(3) लोट्लकार, उत्तमपुरुष, द्विवचन

(4) लट्लकार, प्रथमपुरुष, बहुवचन

[Question ID = 253][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q133]

1. 1 [Option ID = 1009]
2. 2 [Option ID = 1010]
3. 3 [Option ID = 1011]
4. 4 [Option ID = 1012]

6) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

एकस्मिन् वने चत्वारः वृषभाः निवसन्ति स्म । ते चत्वारः सर्वदा सम्मिल्य भ्रमणं खादनं च कुर्वन्ति स्म । सुखदुःखयोः अपि ते कदापि एकाकी विचरणं न कुर्वन्ति स्म । अस्मात् कारणात् अन्ये पशवः तेषु आक्रमणं कर्तुं समर्थाः न भूताः । यतो हि ते मिलित्वा तं पशुं परास्तं कृत्वा धावयन्ति स्म । अतः सम्पूर्णे वने तासां प्रभावः आसीत् । अनेन कारणेन सिंहः व्याघ्रः इत्यादयः औदासीन्यं प्रकटयन्ति स्म यतो हि ते तासां पुष्टं मांसं खादितुं समर्थाः न आसन् । वने ये चाटुकाराः श्रृगालाः लोमशाः आसन् ते अपि लालायिताः परन्तु किञ्चित् अपि कर्तुं समर्थाः न आसन् । भीकूः नाम्नः एकः लोमशः बहुदिनात् लालायितः । लोमशः अवशिष्टं मांसं बहुदिनपर्यन्तं अति औत्सुक्येन खादितवान् ।

सः समये समये सिंहं उद्दीपयतुं प्रयासं करोति स्म । परन्तु तेषां चतुर्णाम् वृषमानां समक्षे सिंह अपि सामर्थ्यहीनः आसीत् । अतः सिंह अपि साहसः न कृतवान् ।

एकदा भीकूः लोमशः स्वबुद्धिचातुर्येण अथक् प्रयासं कृत्वा तेषु वृषभेषु मध्ये मतभेदं स्थापितवान् । इदानीं ते वृषभाः परस्परं विरोधिनः अभवन् । अतः पृथक् पृथक् भूत्वा एकाकिनः चरन्ति भ्रमन्ति स्म । परन्तु लोमशः स्वयमेव एकस्मिन् अपि वृषभे आक्रमणं कर्तुं समर्थः न आसीत् । अतः सह सिंहं सूचयति यत् चत्वारः वृषभाः इदानीं परस्परं वैरिणः अभवन् । ते एकाकी एव भ्रमन्ति चरन्ति विचरन्ति स्म । इमं अवसरं प्राप्त्वा सिंहः एकं एकं कृत्वा चतुरः बलवान् वृषभान् मारयित्वा तेषां पुष्टस्वादिष्ट मांसस्य आस्वादनं कृतवान् । लोमशः अपि अवशिष्टस्य मांसस्य भक्षणं कृत्वा प्रसन्नः अभूत् । अस्तु कथया शिक्ष्यते यत् संगठने शक्तिः भवति ।

एकस्मिन् वने के वसन्ति स्म ?

(1) चत्वारः वृषभाः

(2) मृगाः

(3) गजाः

(4) मयूराः

[Question ID = 254][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q134]

1. 1 [Option ID = 1013]
2. 2 [Option ID = 1014]
3. 3 [Option ID = 1015]
4. 4 [Option ID = 1016]

7) ***निर्देशः :*** *अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेभ्यः उचिततमम् उत्तरं चित्वा लिखत ।*

एकस्मिन् वने चत्वारः वृषभाः निवसन्ति स्म । ते चत्वारः सर्वदा सम्मिल्य भ्रमणं खादनं च कुर्वन्ति स्म । सुखदुःखयोः अपि ते कदापि एकाकी विचरणं न कुर्वन्ति स्म । अस्मात् कारणात् अन्ये पशवः तेषु आक्रमणं कर्तुं समर्थाः न भूताः । यतो हि ते मिलित्वा तं पशुं परास्तं कृत्वा धावयन्ति स्म । अतः सम्पूर्णे वने तासां प्रभावः आसीत् । अनेन कारणेन सिंहः व्याघ्रः इत्यादयः औदासीन्यं प्रकटयन्ति स्म यतो हि ते तासां पुष्टं मांसं खादितुं समर्थाः न आसन् । वने ये चाटुकाराः श्रृगालाः लोमशाः आसन् ते अपि लालायिताः परन्तु किञ्चित् अपि कर्तुं समर्थाः न आसन् । भीकूः नाम्नः एकः लोमशः बहुदिनात् लालायितः । लोमशः अवशिष्टं मांसं बहुदिनपर्यन्तं अति औत्सुक्येन खादितवान् ।

सः समये समये सिंहं उद्दीपयतुं प्रयासं करोति स्म । परन्तु तेषां चतुर्णाम् वृषमानां समक्षे सिंह अपि सामर्थ्यहीनः आसीत् । अतः सिंह अपि साहसः न कृतवान् ।

एकदा भीकूः लोमशः स्वबुद्धिचातुर्येण अथक् प्रयासं कृत्वा तेषु वृषभेषु मध्ये मतभेदं स्थापितवान् । इदानीं ते वृषभाः परस्परं विरोधिनः अभवन् । अतः पृथक् पृथक् भूत्वा एकाकिनः चरन्ति भ्रमन्ति स्म । परन्तु लोमशः स्वयमेव एकस्मिन् अपि वृषभे आक्रमणं कर्तुं समर्थः न आसीत् । अतः सह सिंहं सूचयति यत् चत्वारः वृषभाः इदानीं परस्परं वैरिणः अभवन् । ते एकाकी एव भ्रमन्ति चरन्ति विचरन्ति स्म । इमं अवसरं प्राप्त्वा सिंहः एकं एकं कृत्वा चतुरः बलवान् वृषभान् मारयित्वा तेषां पुष्टस्वादिष्ट मांसस्य आस्वादनं कृतवान् । लोमशः अपि अवशिष्टस्य मांसस्य भक्षणं कृत्वा प्रसन्नः अभूत् । अस्तु कथया शिक्ष्यते यत् संगठने शक्तिः भवति ।

भीकूः इति कः जीवः आसीत् ?

(1) लोमशः

(2) कुक्कुरः

(3) शृगालः

(4) जम्बूकः

[Question ID = 255][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q135]

1. 1 [Option ID = 1017]
2. 2 [Option ID = 1018]
3. 3 [Option ID = 1019]
4. 4 [Option ID = 1020]

Topic:- Sanskrit_Q136-150_L2_P1_CTET

1) अधोलिखितेषु कः छात्राणां मध्ये पठनविकासस्य एकः उद्देश्यः ***न*** अस्ति ?

(1) पाठस्य निष्कूटनम्

(2) पाठस्य अर्थनिर्माणम्

(3) पाठात् निष्कर्षग्रहणम्

(4) कस्यापि जनस्य पूर्वज्ञानेन सह पाठस्य सम्बन्धः

[Question ID = 256][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q136]

1. 1 [Option ID = 1021]
2. 2 [Option ID = 1022]
3. 3 [Option ID = 1023]
4. 4 [Option ID = 1024]

2) षष्ठकक्षायाः एका शिक्षिका स्वछात्रान् एकां कथां पठितुं कथयति । सा अग्रिमे दिने तां कथां पाठयितुं तद्विषये विचारान् गृहितुम् च इच्छति । अत्र सा किं अनुभवितुं प्रयतते ?

(1) इदं एकं पूर्वपठनकार्यम् अस्ति

(2) छात्राणाम् पूर्वज्ञानेन सह सम्बन्धः

(3) कक्षायां प्रभाविरूपेण पठनार्थं शिक्षणार्थं च सामाजिकगतिविधिः

(4) छात्रान् स्वलेखनकार्ये संलग्नीकर्तुं पद्धतेः अङ्गीकरणम्

[Question ID = 257][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q137]

1. 1 [Option ID = 1025]
2. 2 [Option ID = 1026]
3. 3 [Option ID = 1027]
4. 4 [Option ID = 1028]

3) राष्ट्रीयशिक्षानीतिः 2020 – अस्याः अनुसारेण प्रारम्भिकरत्तरविषये किं सत्यम् अस्ति ?

(1) द्वितीयकक्षापर्यन्तं शिक्षणस्य प्रथमपञ्चवर्षाः

(2) प्रथमकक्षापर्यन्तं शिक्षणस्य प्रथमत्रिवर्षाः

(3) पञ्चमकक्षापर्यन्तं शिक्षणस्य प्रथमअष्टवर्षाः

(4) दशमकक्षापर्यन्तं सामान्यशिक्षणम्

[Question ID = 258][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q138]

1. 1 [Option ID = 1029]
2. 2 [Option ID = 1030]
3. 3 [Option ID = 1031]
4. 4 [Option ID = 1032]

4) बालकाः भित्तिषु भूतले च किमपि अस्पष्टं (Scribble) लिखन्ति । एतत् तेषां कस्य भागः अस्ति ?

(1) उदीयमानासाक्षरतायाः (Emergent literacy)

(2) प्राकार्यात्मकसाक्षरतायाः (Functional literacy)

(3) एषा पश्चपठनसाक्षरतागतिविधिः अस्ति (Post-reading literacy activity)

(4) एषा पठनकालसाक्षरतागतिविधिः अस्ति (While reading literacy activity)

[Question ID = 259][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q139]

1. 1 [Option ID = 1033]
2. 2 [Option ID = 1034]
3. 3 [Option ID = 1035]
4. 4 [Option ID = 1036]

5) विद्यालयीयशिक्षायां मातृभाषाधारितायाः बहुभाषिकतायाः कः उद्देश्यः वर्तते ?

(1) बालाः स्वमातृभाषां शिक्षन्ते तथा च स्वमातृभाषामाध्यमेन शिक्षन्ते ।

(2) बालाः विद्यालयीयभाषां, आङ्गलभाषां हिन्दीभाषां च शिक्षन्ते, अनन्तरं विदेशीभाषान् च शिक्षन्ते ।

(3) बालाः राजभाषां, आङ्गलभाषां एकां विदेशीभाषां च शिक्षन्ते ।

(4) बालाः मातृभाषया स्वशिक्षणं प्रारम्भन्ते अनन्तरं च अनेकानां भाषाणां अर्जनं कुर्वन्ति ।

[Question ID = 260][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q140]

1. 1 [Option ID = 1037]
2. 2 [Option ID = 1038]
3. 3 [Option ID = 1039]
4. 4 [Option ID = 1040]

6) एका शिक्षिका कक्षायां एकं युग्मकार्यं (Pair work) समाचरति । सा छात्रेभ्यः एकं षट्वाक्यसंयुतं कार्यं ददाति । युग्मे प्रत्येकं छात्रं सा वैकल्पिकवाक्यं पठितुम् कथयति । अन्यः छात्रः तेन पठितानि वाक्यानि लिखति । ते षट्वाक्यानि पूर्णं कुर्वन्ति तथा एकैकशः तानि पठन्ति । कार्यमेतत् कथ्यते

(1) वर्तनीशिक्षणम् (Teaching spelling)

(2) लेखनकार्यम् (Writing task)

(3) पठनकार्यम् (Reading task)

(4) पारस्परिकश्रुतलेखः (Mutual Dictation)

[Question ID = 261][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q141]

1. 1 [Option ID = 1041]
2. 2 [Option ID = 1042]
3. 3 [Option ID = 1043]
4. 4 [Option ID = 1044]

7) भाषाशिक्षणविषये अधोलिखितेषु किं सत्यम् अस्ति ?

(1) भाषाशिक्षणाय व्याकरणशिक्षणं आवश्यकं अस्ति ।

(2) कतिपयाः भाषाः शिक्षितुं कठिनाः सन्ति ।

(3) सर्वे बालाः समानरूपेण भाषाः शिक्षन्ते ।

(4) भाषा प्रयोगमाध्यमेन अस्यां च संलग्नीकरणेन शिक्षिता ।

[Question ID = 262][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q142]

1. 1 [Option ID = 1045]
2. 2 [Option ID = 1046]
3. 3 [Option ID = 1047]
4. 4 [Option ID = 1048]

8) षष्ठकक्षायाः एका शिक्षिका छात्रान् भोजनविषयकशब्दानां खादनविषयकशब्दानां च संग्रहणार्थं तेषां उपरि परिचर्चां कर्तुं च निर्दिशति । तदा सा छात्रान् तान् शब्दान् अङ्कितपत्रेषु लिखित्वा भित्तौ उपस्थापितुं कथयति । सा कक्षायां शब्दावलिशिक्षणस्य संवर्धनाय कां पद्धतिं प्रयुङ्क्ते ?

(1) समूहकार्यमाध्यमेन शब्दावलिः

(2) शब्दसमूहः (Word cluster)

(3) विषयात्मकपद्धतिः (Thematic approach)

(4) समग्रशब्दपद्धतिः (Whole word approach)

[Question ID = 263][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q143]

1. 1 [Option ID = 1049]
2. 2 [Option ID = 1050]
3. 3 [Option ID = 1051]
4. 4 [Option ID = 1052]

9) पञ्चमकक्षायाः एका अध्यापिका स्वछात्रान् युग्मेषु जिह्वा-व्यावर्तकानि वाक्यानि (Tongue twisters) पुनः पुनः वक्तुं निर्दिशति । सा स्वछात्रान् किं शिक्षितुम् प्रयतते ?

(1) पठनम्

(2) उच्चारणम्

(3) सम्भाषणम्

(4) श्रवणम्

[Question ID = 264][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q144]

1. 1 [Option ID = 1053]
2. 2 [Option ID = 1054]
3. 3 [Option ID = 1055]
4. 4 [Option ID = 1056]

10) भाषाशिक्षणस्य रचनात्मकशिक्षणाय अन्त्यानुप्रासस्य (Rhymes) गीतस्य च का भूमिका वर्तते ?

a. ते भाषाशिक्षणार्थं निवेशाः (Inputs) भवन्ति ।

b. ते छात्राणाम् कल्पनाशीलतायाः उपयोगं कुर्वन्ति ।

c. ते कण्ठस्थीकरणार्थं अभ्यासार्थं च कल्पन्ते ।

d. ते कण्ठस्थीकरणार्थं सन्ति ।

(1) a, b, c च सत्यानि सन्ति

(2) d, a च सत्ये स्तः

(3) c, a च सत्ये स्तः

(4) a, b च सत्ये स्तः

[Question ID = 265][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q145]

1. 1 [Option ID = 1057]
2. 2 [Option ID = 1058]
3. 3 [Option ID = 1059]

4. 4 [Option ID = 1060]

11) चतुर्थकक्षायाः छात्राः स्वपितृभ्यां प्रपितृभ्यां च सह तेषां बाल्यकालविषये सामाजिक जीवनविषये च चर्चां कर्तुं निर्दिष्टाः । छात्रैः कक्षायां स्ववार्तालापं अधिकृत्य एका मौखिकप्रस्तुतिः कर्तव्या । अनन्तरं ते भित्तिषु स्थापयितुं चर्चाधारितं एकं भित्तिपत्रं (Poster) रचयन्ति । अयं गतिविधिः किं कथ्यते ?

(1) सम्भाषणगतिविधिः

(2) लेखनगतिविधिः

(3) परियोजनाकार्यम्

(4) मौखिकविकासकार्याणि

[Question ID = 266][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q146]

1. 1 [Option ID = 1061]
2. 2 [Option ID = 1062]
3. 3 [Option ID = 1063]
4. 4 [Option ID = 1064]

12) तृतीयकक्षायाः एका शिक्षिका प्रत्येकछात्रसमूहाय एकं शब्दं ददाति । सा स्वछात्रान् नवशब्दान् अन्वेष्टुं कथयति येषां प्रयोगः दत्तशब्दस्य पूर्वं अनन्तरं च कृत्वा नवशब्दस्य निर्माणं भवेत् । अयं किं कथ्यते ?

(1) संस्थितिः (Collocation)

(2) शब्दअन्तर्जालः (Word Web)

(3) शब्दावलिः (Vocabulary)

(4) विषयपरकशब्दाः (Thematic Words)

[Question ID = 267][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q147]

1. 1 [Option ID = 1065]
2. 2 [Option ID = 1066]
3. 3 [Option ID = 1067]
4. 4 [Option ID = 1068]

13) अधोलिखितेषु कथनेषु किं सत्यम् ?

(1) पठनेन सह लेखनविकासः भवति ।

(2) प्रथमं पठनस्य विकासः भवति, अनन्तरं लेखनम् ।

(3) लेखनविकासः कालं अपेक्षते ।

(4) लेखनं पठनात् पूर्वं विकसति ।

[Question ID = 268][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q148]

1. 1 [Option ID = 1069]
2. 2 [Option ID = 1070]
3. 3 [Option ID = 1071]
4. 4 [Option ID = 1072]

14) कुणिका पर्यावरणविषयस्य अध्यापिका अस्ति । सा स्वछात्रान् पाठ्यपुस्तकात् एकं पाठं/अध्यायं पठितुम् कथयति । सा विषयवस्तु भाषां च शिक्षितुं शब्दावलिकार्यं बोधगम्यताकार्यं च समाचरति । एषा पद्धतिः/प्रक्रिया किं कथ्यते ?

(1) पठनात् शिक्षणम् (Learning from reading)

(2) भूगोलशिक्षणम् (Learning geography)

(3) शब्दशिक्षणम् (Learning words)

(4) समग्रविषयवस्तुभाषा (Language across the curriculum)

[Question ID = 269][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q149]

1. 1 [Option ID = 1073]
2. 2 [Option ID = 1074]
3. 3 [Option ID = 1075]
4. 4 [Option ID = 1076]

15) एका शिक्षिका छात्रैः कृताः वर्तनीत्रुटीः व्याकरणात्मक त्रुटीः च एकत्रीकरोति । तदा सा प्रतिसप्ताहं छात्रैः सह परिचर्चां करोति किन्तु त्रुटिकर्तुः उल्लेखः न करोति । अयं ज्ञायते

(1) उपचारात्मकअध्यापनम् (Remedial teaching)

(2) परिपुष्टिप्रदानम् (Providing feedback)

(3) छात्रान् सूचयति यत् तेषां त्रुटयः गम्भीराः सन्ति

(4) छात्रान् सूचयति यत् त्रुटयः भाषाशिक्षणे बाधकाः सन्ति

[Question ID = 270][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_111_SANSKRIT_Q150]

1. 1 [Option ID = 1077]
2. 2 [Option ID = 1078]
3. 3 [Option ID = 1079]
4. 4 [Option ID = 1080]